

Λ Vuaana ooja istumaasi ivuaadana

ΛSuusi Cristo aidasi quiaa aimaraitadai tami oidi daama

¹⁻² Diuusi maradΛ agai dai tomastuigaco tΛvaagiΛΛ daacana Diuusi Λmadu. Aidasi maiquiaa clquiva oidigi vΛascΛΛ oidaga Diuusi maradΛ Diuusi Λmadu. Diuusi maradΛ agai daidΛ garmaatΛtuli istuiga Diuusi. Diuusi maradΛ ΛrDiuusi ΛΛΛ cascΛdΛ. ³ Diuusi maradΛ Λmadu Diuusi idui vΛΛsiaΛcatai. ⁴ Diuusi maradΛ garmaacai ibΛdagai utuducami dai soicΛi oodami ismaatΛ calcagi Diuusi ñiooquidΛ. ⁵ Diuusi maradΛ divia oidigi daama dai oidacatadai oodami saagida. Λoodami maimaatΛ calcatadai Diuusi ñiooquidΛ baiyoma apia-soimaasi ivuaadana. Diuusi maradΛ soi mui oodami sai maatΛ calcana Diuusi ñiooquidΛ tomasi vaamioma muidu ismaacΛdΛ gajiaadΛΛ vipieeyi Diuusi ñiooquidΛ. Siaaco oidaga cuudagi maitutucagΛi. Poduucai ΛΛΛ sioorΛ vaavoitudai dai Λgidi Diuusi maradΛ agai gia gajiaadΛΛ vipieeyi gosoimaascami.

⁶⁻⁷ Diuusi ootoi ΛVuaana sai vaponana oodami sai gaagidana isDiuusi maradΛ Λragai ismaacΛdΛ maatΛtuldia agai oodami Diuusi ñiooquidΛ, sai oodami vaavoitudana ΛCristo. ⁸ ΛVuaana maitΛΛCristocatadai baiyoma Diuusi ootoi ΛVuaana sai gaaagidiana sioorΛ ΛΛCristo. ⁹ ΛCristo divia agaitadai gooquΛrioma dai soifΛa agai oodami sai maatΛ calcana Diuusi ñiooquidΛ.

¹⁰ ΛCristo oidacatadai oidi daama dΛmos Λoodami maimaatΛcatadai sioorΛ agai. Agai agai daidΛ idui oidigi. ¹¹ DaidΛ ΛCristo ΛrjudΛcatadai dΛmos chιΛΛqui judidΛ vaavoitudaitadai agai. ¹² DΛmos vΛascΛΛ ΛΛmoco cΛΛga gΛntΛgito cal dai vaavoitu ΛSuusi Cristo tai Diuusi maa agai sΛΛlicami saidΛ ΛrDiuusi maamaradΛcana.

¹³ Mospoduucai ʼrDiuusi maamaradʼcana oodami maisiu mosvuvaaclcai oodamiaiñdʼrʼ. ʼvaavoitudadami ʼrDiuusi maamaradʼ maisiu mosipʼlidityai dʼʼdʼdʼdʼ tomali maisiu mosipʼlidityai ʼmo oodami baiyoma ʼrDiuusi maamaradʼ ipʼlidityai Diuusi.

¹⁴ Daidʼ ʼCristo Diuusi maradʼ tʼvai tʼvaagiaiñdʼrʼ dai ʼgaicʼdʼdʼ gʼmaí istuiga Diuusi. Diuusi maradʼ vuusai oodami duucai dai oodami saagida oidacana. Dai ʼgai sʼʼʼlicʼdʼdʼ cʼʼʼgacʼrʼ nʼlidiña oodami dai vʼʼʼsi istumaasi aagaiña ʼgai ʼrvaavoi. Dai aatʼʼʼ maí siʼgai viaa ʼmo sʼʼʼlicʼami dai alia viaa guvucadagai. Diuusi ʼgai dai maa gʼmara sʼʼʼlicʼami dai guvucadagai. Diuusi mosalʼʼʼmaduga maradʼ. ¹⁵ Dai poduu aagai ʼVuaana aagaitai ʼgai:

—Idiava ʼrʼgai ismaacʼdʼdʼ gʼnaagidi aanʼ sai divia agaitadai, dai vaamioma namʼga iñsaanʼ dai aanʼ maitistutuidi siʼʼsi istutuidi idi. Maiquiaa vuusaicai aanʼ abiaadʼrʼ caoidacatadai idi —ascaiti ʼVuaana.

¹⁶ Daidʼ ʼgai sʼʼʼlicʼdʼdʼ gʼroigʼdai dai cʼʼʼgacʼrʼ gʼrnʼlidi dai vʼʼʼscʼrʼ gʼrsoicai naana maasi istumaasicʼdʼdʼ aatʼʼʼ ismaacʼdʼdʼ vaavoitudai ʼgai.

¹⁷ Moseesacaru ʼgai daidʼ gʼrmaa Diuusi sʼʼʼlicʼamigadʼ dai sioorʼ maiʼʼgidiña ʼsʼʼʼlicʼami ʼdudunucami gʼvaiña ʼgai iscoodaiña ʼʼrʼ. Dʼmos ʼSuusi Cristo ʼgai dai oigʼdai oodami dai oigʼldi dai cʼʼʼgacʼrʼ nʼlidi dai vʼʼʼsi istumaasi aagai ʼgai ʼrvaavoi. ¹⁸ Tomali ʼmaadutai mainʼlidi Diuusi tomali ʼmo imidagai. Dʼmos Diuusi maradʼ ismaacʼdʼdʼ tomastuigaco tʼvaagiʼrʼ daja Diuusi gʼrooga ʼʼmadu dai cascʼdʼdʼ cʼʼʼ maata istuiga Diuusi. ʼgai ʼgai dai gʼrmaatʼtuldi istuiga Diuusi. Diuusi mosalʼʼʼmaduga maradʼ.

¹⁹ Lfariseo Jerusaleenlral oidacami ootoi papaali lmadu pipiooñigadl sai tlcacana lVuaana soor lgai.

²⁰ Taidl lVuaana slali aagidi dai potlaldai:

—Aanl anmaitlralCristo —astlaldai lVuaana.

²¹ Amaasi potlaldai lrapaali lmadu pipiooñigadl lgai:

—lPoor aapi? lAapiralsi lrlEliiasi Diuusi ñiooquituldiadamigadl? —astlaldai.

Taidl lVuaana potlaldai:

—Chuu —astlaldai.

Tai lgaal potlaldai:

—lAapiralsi lrlDiuusi ñiooquituldiadamigadl ismaacldl aagai Diuusi ñiooquidlral sai divia agaitadai? —astlaldai.

Taidl lVuaana potlaldai:

—Chuu —astlaldai.

²² Amaasi lgaal potlaldai:

—lPoor aapi? Glraagidañi aapi tlai aagida aatmlal mo istumaasi lgal ismaacldl glrootoi. lTumaasi glraagidamu aapi? lPoor aapi? —astlaldai.

²³ Taidl lVuaana potlaldai:

—Aanlanl lgal ismaacldl aagai Diuusi ñiooquituldiadamigadl Isaíacaru sai oidigana gamamaatluldia agai Diuusi ñiooquidl dai aduucal ooja lgal: “Aagidamu lgal oodami sai otoma divia agai gabaitlcclaacamiga, cascldl aliasi glaagai isma duucal glntatlgito dai camaisoimaasi ivuaada lgal”, asduucal ooja Isaíacaru —astlaldai lVuaana.

²⁴ Amaasi lfariseo ojootosadl ismaacldl dada Jerusaleenaiñdlral ²⁵ potlaldai:

—Isaapi maitlralCristo, tomali maitlrlEliiasi, tomali maitlrlDiuusi ñiooquituldiadamigadl ismaacldl divia agaitadai, aidl gia ltuipalsi varaconai aapi oodami? —astlaldai lgal.

aanΛ istumaasi λrλdui λcλλlicλdλ dai aanΛ λrηlijadami isλgai λrDiuusi maradλ ismaacλdλ tλvai tλvaagiaiñdλrλ —astλtλdai λVuaana.

³⁵ Siaadico λVuaana movaasi daacatadai λλmadu gooca gλmamaatλrdamiga. ³⁶ Dai ηλiditai isdaivusai λSuusi, λVuaana itλtλdai gλmamaatλrdamiga:

—Dañi bodλrλ imλi goovai ismaacλdλ Diuusi ootoi sai gλmuaatudana curusiaba vai poduucai Diuusi istu-idana isoigλldiagi oodami soimaascamigadλ. Poduucai Suusi λrλpan duucami λali cañiiru ismaacλdλ λλquioma gλraaduñicarλ coodaiña vai Diuusi oigλldiña soimaascamigadλ —astλtλdai λVuaana.

³⁷ Vλgoocatai mamaatλrdamigadλ λVuaana cai iscaiti λVuaana dai oí λgai λSuusi. ³⁸ Amaasi λSuusi aa ηηηava dai tλλ isoidi λgai daidλ itλtλdai:

—¿Tuma gaagai aapimλ? —astλtλdai λSuusi.

Tai λgai itλtλdai:

—Mamaatλtuldiadami, ¿paaco oidaga aapi? —astλtλdai.

³⁹ Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Giñoidávurai dai ηλida —astλtλdai.

Amaasi oí λgai dai tλλ siaaco gλuliñacatadai λgai. Dai casi λrurunucocatadai dai movaasi daraaja λgai λSuusi λλmadu asta duupicoi tasai.

⁴⁰ Amaadutai λgai Aandλrλsi tλλgidu. λgai λrsuculidλ Simuñi Piiduru. ⁴¹ Otoma ii λgai dai tλλ gλsiλλgi daidλ itλtλdai:

—Aatλmλ tλλ λCristo ismaacλdλ Diuusi ootoi tλvaagiaiñdλrλ —astλtλdai.

⁴² Dai Aandλrλsi vaidacai Simuñi mλλca siaaco daacatadai λSuusi. Dai mostλλgacai λSuusi λSimuñi potλtλdai:

—Aapiarl arSimuñi Joonási maradl dalmos sivi Sefasi glaagadamu aanl. Sefasi arPiiduru —astatldai lSuusi.

⁴³ Dai siaadico lSuusi imia agaitadai Galilea dnlvllri-
amu. Dalmos arlaga tll lgai lPiili daidl itatldai:

—Giñoidáñi —astatldai.

⁴⁴ lPiili arBetasaidlra oidacami. Dai ami oidacatadai
lrrl Aandlrasl lmadu Piiduru. ⁴⁵ Amaasi ii lPiili dai
gaagamu Natanieli daidl itatldai:

—Aataml tll lclli ismaacldl aagai Moseesacaru
daidl lDiuisi ñiñiooquituldiadamigadl aidlsi ooja lgai
Diuisi ñiooquidl. Lgai arSuusi, Osee maradl Nasareetlra
oidacami —astatldai lPiili.

⁴⁶ Taidl lNatanieli itatldai:

—Siaadlra diviana lmo oodami cl tuigajami Nasaree-
taiñdlra —astatldai.

Taidl lPiili itatldai:

—Timuda pai nlda —astatldai.

⁴⁷ Aidlsi lSuusi tll isvuidlra iml lNatanieli, potatl-
dai lgai loodami:

—Bodl iml Natanieli. Goovai lramo judú ismaacldl
slllicldl siaa duutudai Diuisi dai claga lligidi Diuisi
slllicamigadl dai maitlryaatavogami —astatldai lSu-
usi.

⁴⁸ Amaasi Natanieli itatldai:

—¿Ducatai giñmaatl aapi? —astatldai.

Taidl lSuusi itatldai:

—Aanl glñlidi aidlsi abiaadlra maiquiaa glvaí goPiili
pai lmo iigosi uta daacatadai aapi —astatldai lSuusi.

⁴⁹ Amaasi Natanieli itatldai:

—Mamaatluldiadami, aapi arlrdiuisi maradl is-
maacldl tlvai tlvaagiaiñdlra. Aapi arlrraígadl ljudidú
—astatldai Natanieli.

⁵⁰ Taidl lSuusi itatldai:

—¿Mosglaagidacai aanλ sai gλnλidi liigosi uta giñ-vaavoitu aapi? Nλidamu aapi naana maasi istumaasi vaamioma gλgλrducami sigomaasi —astλtλdai λSuusi.

⁵¹ Daidλ λSuusi itλtλdai λλpλ:

—Sλλlicλdλ tλλgimu aapimλ iscupioquiñi λtavaagi dai Diuusi tλtλaañicarudλ tλλsadλdamu dai tλapanλdamu siaaco aimλrda aanλ. Aanλanλ λgai dai viaa λmo sλλlicami —astλtλdai λSuusi.

2

¹ Bovaica tasaicλdλ Suusi ii λmo cunataragλrλ Canaaλrλ Galilea dλvλλriλrλ. Vai ami daacatadai λSuusi dλλdλ λpλ. ² Daidλ λSuusi λλmadu aatλmλ mamaatλrdamigadλ vapaidarsicatadai λpλ cascλdλ iji aatλmλ. ³ Tai ugidagai uuvasi varagadλ. Taidλ λSuusi dλλdλ itλtλdai λSuusi:

—Camaitiipu uuvasi varagadλ —tλtλdai.

⁴ Dλmos λSuusi itλtλdai:

—Giñdaada, ¿tuipλsi giñagidi gomaasi? Maiquiaa aayi siuu duucu iduñia iñagai aanλ λmo istumaasi gλducami —tλtλdai.

⁵ Dλmos λSuusi dλλdλ potλtλdai λvasibadami:

—Iduunivurai tomastumaasi istumaasi gλnaagidagi goSuusi —tλtλdai λSuusi dλλdλ.

⁶ Vai ami daraajatadai naadami ojoodai ajaayi, ismaacλdλrλ toadana λjudidíu suudagi sai λcλdλ gλniicomana vλλsi λvapaidarsicami poduucai isduuca viituli λjudidíu λλqui aaduñdλcardu. λmo ajaayi aajli parλ maaco coobai litro suudagi. ⁷ Taidλ λSuusi potλtλdai λvasibadami:

—Suusudadavurai idi ajaayi suudagicλdλ —tλtλdai λSuusi.

Tai λgai cλλ suusudagi λajaayi suudagicλdλ. ⁸ Tai amaasi λSuusi itλtλdai:

ΛCΛCΛΛli dai aipaco suuli meesagadΛ λgai ismaacλdΛ gagaagaraitadai tutugu. ¹⁶ DaidΛ potλtλdai ΛSuusi λgaa-gardami tutugu:

—Vuvaidavurai vΛΛsi gomaasi. Maitavλr λmo gagaaracarui duucaι nλijada giñooqa quiidΛ —tλtλdai ΛSuusi.

¹⁷ Amaasi aatλmΛ ΛSuusi mamaatλrdamigadΛ gλn-tλgito ispodu oojisi Diuusi ñiooquidλrλ: “Giñooqa, sλλicλdΛ ipλlidi aanλ isvΛΛsi oodami siaa duutuadagi gλquii poduuccai isduuccai aapi ipλlidi”, asduuccai oojisi Diuusi ñiooquidλrλ.

¹⁸ Amaasi λjudidíu tλcacaι ΛSuusi dai potλtλdai:

—¿Tumaa istumaasi gλducami iduñia agai aapi vai λgaicλdΛ maatiagi aatλmΛ isaapi viaa sλλicami isivuaadagi gomaasi? —tλtλdai λjudidíu.

¹⁹ TaidΛ ΛSuusi itλtλdai:

—Daitudavurai aapimΛ idi gλλ quiuupai dai vaic tλsaicλdΛ λpamu iduñimu aanλ —tλtλdai ΛSuusi.

²⁰ Amaasi λjudidíu itλtλdai:

—Goo coobai dan naadami uumigicλdΛ λpλdui idi gλλ quiuupai. ¿Siaadλrλ iduuna aapi vaic tasaicλdΛ? —tλtλdai λjudidíu.

²¹ Dλmos ΛSuusi maiaagai λgλλ quiuupai ismaacλdΛ idui oodami. ΛSuusi aagai λλgi gλtuucuga. ²² CascλdΛ aidλsi ΛSuusi λpamu duaaca λcoidadΛ saagidiaiñdλrλ gλrtλgito aatλmΛ mamaatλrdamigadΛ λgai iscaiti ΛSuusi dai vaavoitu Diuusi ñiooquidΛ dai vΛΛsi istumaasi ΛSuusi aagaiña.

²³ Aidλsi ΛSuusi modaacatadai Jerusaleenλrλ λsiaa du-udagλrλ λjudidíu istuigaco λgai tλtλgitoiña aidλsi Diuusi cλλgacλrλ vuvaitu cajiudadΛ Ejiipituaiñdλrλ muidutai vaavoitu isλgai λrλCristo, nλiditai naana maasi istumaasi

sai vΛascatai viaa isΛpamu vuvaquiagi? ⁸ ΛvΛli tomasi-aaco vustai dai calcana aapi iscaiti dΛmos maimaatΛ siaadΛrΛ daivuscΛi tomali siaaco imia agai. Poduucai ΛrΛ ΛgaicΛdΛ ismaacΛdΛ vusacΛi Diuusi IbladΛ guvucadadΛcΛdΛ, tomali Λmaadutai mainΛidi Diuusi IbladΛ mosΛcaasi nΛidi isducatai Λma maasi tΛgito oodami aidΛsi Diuusi IbladΛ Λmadu daacagi —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁹ TaidΛ ΛNicodemo itΛtΛdai:

—¿Ducatai Λrvueeyi imaasi? —astΛtΛdai.

¹⁰ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Aapi arΛrΛmo gΛΛ mamaatΛtuldiamigadΛ Λjudidiu. ¿Ducatai maimaatΛ cal aapi istumaasi glaagidi aanΛ? ¹¹ AanΛ gaaagidi istumaasi sΛlicΛdΛ maatΛ dai aanΛ arnΛijadami istumaasi sΛlicΛdΛ nΛidi. DΛmos aapimΛ maivaavoitudai istumaasi gΛnaagidi aanΛ. ¹² IsaarimΛ maitiñvaavoitudagi aagaitai aanΛ istumaasi Λrvueeyi tami oidigi daama ¿ducatai iñvaavoituda agai isgΛnaagidiagi istumaasi Λrvueeyi tΛvaagiarΛ?

¹³ Tomali Λmo oodami maiii tΛvaagiamu dai Λpamu divia tami oidi daami daidΛ istutuidi isaagidiagi aa ismaasi mΛΛca. MosΛcaasi aanΛ ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛlicami tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ dai Λpamu imimu aanΛ tΛvaagiamu.

¹⁴ Dai poduucai isduucai Moseesacaru Λmo uusiarΛ sagia Λmo cooyi vaiñomicΛdΛ duñisicami dai oodami vuitapi cΛi Λusi oidigana, poduucai mΛgiñsiisa agai curusiaba dai loodami vuitapi cΛsa agai Λcurusi. AanΛ rΛgai dai divia tΛvaagiaiñdΛrΛ dai aanΛ viaa Λmo sΛlicami.

¹⁵ Giñmuaamu loodami curusiaba vai tomasioora sioora vaavoitudagi iñsaanΛ rΛcΛlgacΛrΛ vuviadami Λgai gia camaiimia agai ΛDiaavora Λmadu baiyoma imia agai tΛvaagiamu dai Diuusi Λmadu oidaca agai tomastuigaco.

dai maitistutuidi ismaatiagi siłłsi guvucadagai viaa łgai.
³⁵ Diiusi gırooga sλλlicıdł oigłdai łgai. Łgai łrmaradł
 cascłdł. Dai Diiusi maa łgai łmo sλλlicami sai vaamioma
 tłaanlińa sitomasioora. ³⁶ Sioora vaavoitudai Diiusi
 maradł łgai gia tomastuiğaco oidaca łgai tıvaagiłrł
 Diiusi łłmadu. Dłmos sioora maivaavoitudagi łgai mai-
 imi łgai tıvaagiamu baiyoma Diiusi sλλlicıdł soimaasi
 taatatuldia łgai łgai —astłtłdai łVuaana.

4

¹ łfariseo cajjoma sai Suusi vaamioma mui vıra-
 conaitadai oodami siłVuaana dai vaamioma mui oodami
 oidatucui łSuusi siłVuaana. ² Dłmos maitırvavoı isłSu-
 usi vıraconaitadai oodami. Aatłmł mamaatırdamigadł
 łgai dai vıraconaitadai oodami. ³ Dai aidłsi maı łSuusi
 ismaı łfariseo gomaasi ii łgai Judeeaińdłrł dai nora
 Galileeamu.

⁴ Łgai viaacatadai isdaıvuńiagi Samaaria dıvıllıgıłrł.
⁵ Dai aayi Sicaarłrł Samaaria dıvıllıgıłrł ismaacłdł mi-
 aan daja Jacocarı dıvıllıragadł. Łgai vaa łrđdıvıllırai
 ismaacłdł Jacocarı maa gımara Osee. ⁶ Ami łgai
 siaaco daja Jacocarı poosogadł. łSuusi caıbımutadai
 aimıraitai dai modaıva pooso soonoana. Aidł cayoga dan
 duitadai. ⁷ Tai ami divıa łmo ooqui Samaariłrł oidacami
 dai vaigi łgai suudagi. Taidł łSuusi itłtłdai:

—Gińvasidańi suudagi —astłtłdai łSuusi.

⁸ Aatłmł cajjıtadai caayamu dai gasavılda ragai cuaada-
 gai. ⁹ Amaasi looqui itłtłdai łSuusi:

—¿Tuıvısi gińtaanlı suudagi? Aarı łrjudıu nai aanł
 łrSamaariłrł oidacami —astłtłdai looqui.

łjudıdıu łłmadu łSamaariłrł oidacami maıcłłga
 gıńńińiooquidi aıpacoga cascłdł potłtłdai looqui.

¹⁰ Amaasi łSuusi aa noragi daıdł itłtłdai:

—Ismaatcamudai aapi istumaasi maacai Diuusi loodami dai sioora aanl aidl gia aapi giñtaañimudai suudagi, dai aanl gloidamudai suudagi ismaacldlcldl oodami tomastuigaco oidacana Diuusi lmadu —astatldai lSuusi.

¹¹ Taidl looqui itatldai:

—Aapi maiviaa istucudl vusaidagi suudagi dai alia tuucavuga gorooso. ¿Vaadlra vusaida agai aapi suudagi ismaacldlcldl oodami tomastuigaco oidacana Diuusi lmadu daidl giñoidagi? ¹² Glralqui aduñicarv Jaco idui idi pooso. Agai lmadu maamaradl lmadu sosoigadl gaylldana suudagi idi poosoaiñdlra. Siaadlra vaamioma gatlaanliña aapi silgai —astatldai looqui.

¹³ Taidl lSuusi aa noragi daidl itatldai:

—Sioora yaldagi idi suudagi vllscara lramu tonooorliña. ¹⁴ Damos sioora iiyagi lsuudagi ismaacldl aanl gaoidi, camaitonoocorli agai tomali lmo imidagai. Lsuudagi ismaacldl aanl gaoidi gaibldaglra daacana dai vllscara vusanliña gosuudagi poduucai isduucal vusanli suudagi lmo vaglacañiaiñdlra dai gosuudagicldl tomastuigaco oidacana oodami tvaagiara Diuusi lmadu —astatldai lSuusi.

¹⁵ Amaasi looqui itatldai:

—Giñoida aapi lsuudagi nai poduucai camaitonoomucurlda aanl tomali maiviaacagi isdidivaitai gavaigldagi suudagi idi poosoaiñdlra —astatldai looqui.

¹⁶ Taidl lSuusi itatldai:

—Imldañi dai vuaapa glcuna —astatldai lSuusi.

¹⁷ Amaasi aa noragi looqui daidl itatldai:

—Maicuna aanl —astatldai.

Taidl lSuusi itatldai:

—Vaavuava ismaicuna aapi cascldl pocaiti. ¹⁸ Cataama ñiooquiditadai aapi clclli dai sivi lmoco lmadu oidaga

looqui. ²⁸ Amaasi looqui anaasi viaa glaigacaru dai ii caayamu dai potatadai loodami:

²⁹ —ΜΑΛCΑVΛR ηΑΙΔΑ ΑΜΟ CΑΛΛΙ ΙCΜΑΑCΑΔΑ ΓΙΝ̄ΑΑΓΙΔΙ VΛCΙ ΙCΤΥΜΑΑCΙ ΙVΥΑΑΔΑΝΑ ΑΑΝΛ. ΑCΡΙCΤΟ ΛΙΕΝΛ ΑΓΑΙ —ΑCΤΑΤΑΔΑΙ ΛΟΟQΥΙ.

³⁰ Amaasi iji loodami caayaiñdara dai aayi malla siaaco daacata dai ASuusi. ³¹ Mosimacai looqui poosoiñdara tatai aatama mamaatardamigada ASuusi daañimi sai gaugana.

³² ΔΑΜΟC ΑCΥΥCΙ ΡΟVΑΡΤΑΤΑΔΑΙ:

—Viaa aanana amo istumaasi istumaasi cueeyi istumaasi maimaata aapima —gartaadai ASuusi.

³³ Amaasi aatama mamaatardamigada ASuusi aipaco gartacacaimi dai pocaiti:

—¿Sioora vuaapi cuaadagai? —caiti aatama.

³⁴ ΔΑΜΟC ΑCΥΥCΙ ΙΤΑΤΑΔΑΙ:

—Siuu duucu ivuaada ana istumaasi ipalidi Diusi giñoga ismaacada giñotoi ivuaadatai aa duiñdada agai, gomaasi lalan duucami cuaadagai aan imvallatara. ³⁵ Aapima pocaiti sai quiaa vilaga maaco masaadai isyoovagi oodami taligi. Δamos ana anglaagidi sai caoidaga mui oodami ismaacada calca alidi isgaaagiadagi aapima Diusi ñiooquida. ³⁶ Sioora galsai taligi gamaitacai tumiñsi dai sioora gayovai taligi gamaitacai tumiñsi lara. Poduucal ara Diusi aa duiñdara. Lamadutai aagidiña Diusi ñiooquida oodami vai aa daivuiña gooquilara dai lramu aagidiña Diusi ñiooquida oodami vai agai vaavoitudaiña Diusi ñiooquida dai calgacara vuvacai dai tomastuigaco oidacana tvaagilara Diusi lamadu. Daidal ismaacada laraga gaaagiadagi Diusi ñiooquida daidal ismaacada gooquilara gaaagiadagi Diusi ñiooquida alial baigalaliadamu. ³⁷ Sallicala larvaavoi istumaasi glaagai sai lamoco galsai daidal

aa gayoovai. ³⁸ Aanλ gλnootoi mλsai aagidana Diuusi ñiooquidλ oodami vai λgai giñvaavoitudana. Dλmos aa Diuusi ñiñiooquituldiadamigadλ caaagidi Diuusi ñiooquidλ loodami dai aapimλ aagidi loodami sai λliasi glaagai isvaavoitudagi. Poduucai λгаа λrλpan ducami λsadami tλligi dai aapimλ λrλpan ducami yoovadami tλligi —gartatλdai λSuusi.

³⁹ Dai muiduitai Samaariλrλ oidacλdλ vaavoitu isλSuusi λrλCristo caλcatai isλooqui potλtλdai saidλ λSuusi maata vλasi istumaasi ivuaadana λgai. ⁴⁰ Cascadλ aidasi aayi λSamaariλrλ oidacλdλ daañimi λgai λSuusi sai anaasi vilana. Taidλ λSuusi anaasi daja goo tasai. ⁴¹ Tai vaamioma muidutai vaavoitu caλcatai istumaasi aagidi λSuusi. ⁴² Amaasi potλtλdai loodami looqui:

—Sivi vaavoitu aatλmλ maisiu mosλcaasi istumaasidλdλ garaagidi aapi λgi aatλmλ cacal λrλ istumaasi garaagidi goovai dai cλga maata aatλmλ issλλicλdλ λrλCristo dai cλgacλrλ vuvaidi goovai oodami —tλtλdai oodami.

⁴³ Dai bogooa tasaicλdλ λSuusi ii Samaariλiñdλrλ Galilea dλvλλriamu. ⁴⁴ λSuusi pocaititadai sai isλmo Diuusi ñiooquituldiadamigadλ gaaagiadagi Diuusi ñiooquidλ λgi gλdλvλλragλrλ ami dλvλλriλrλ oidacami maiλlgiditai caλcana istumaasi aagiadagi λgai. ⁴⁵ Dai aidasi aayi λSuusi Galilea dλvλλriλrλ baigλnλliaracλdλ viaatuli dai miaadλgλ λGalileeλrλ oidacami. λgai nλditadai vλasi istumaasi idui λSuusi Jerusaleenλrλ λgλλ siaa duudagλrλ cascλdλ.

⁴⁶ Amaasi aa gai λSuusi Canaamu siaaco idui λgai uuvasi varagadλ suudagicλdλ. Dai Capernaumλrλ oidacatai λmo gλλ dunucami. Dai maracatadai λgai λmo cλλli vai alλ cooco. ⁴⁷ Aidasi maí λdunucami isλSuusi

caaayi Galileelra ii l'gai dai n'ida agai l'Suusi. Dai daaniimi l'gai l'Suusi sai im'na quiidamu dai duaaidana maradl ismaac'adl camuuquimi. ⁴⁸ Amaasi l'Suusi it'at'adai loodami:

—Aapim' maivaavoitudai ismainlijadagi l'mo istumaasi gl'ducami ismaac'adl ivuaadagi aan' —t'at'adai l'Suusi.

⁴⁹ D'lmos dunucami it'at'adai:

—Mamaat'at'uldiadami, tim'ada otoma vai maimuucuna gi'nmara —t'at'adai.

⁵⁰ Amaasi l'Suusi it'at'adai:

—Noragi'ni aapi gl'quiiamu gl'mara cadueeyi —t'at'adai l'Suusi.

Taidl l'cl'li vaavoitu l'Suusi dai ii. ⁵¹ Dai voiyl'ra aayi p'ipioo'ngadl tai l'gai pot'at'adai:

—Cadueeyi gl'mara —t'at'adai.

⁵² Amaasi l't'laan'adami t'acacai suu duucu dueeyi. Taidl l'p'ipioo'ngadl it'at'adai:

—Tacavo moscoi gl's'co tasai dagito toi'ndagai —t'at'adai l'p'ipioo'ngadl.

⁵³ Amaasi l'ali gl'li oogadl t'agitu is'ca duucu l'Suusi aagidi sai cadueeyi maradl. Daidl l'dunucami l'madu v'l'scatai ismaac'adl quiid'ra oidaga vaavoitu isSuusi l'raCristo. ⁵⁴ L'gaic'adl casi l'rgooa istumaasi gl'gl'rducami ismaac'adl idui l'Suusi Galileel'ra aid'asi abiaad'ra vuusai Judeeai'nd'ra.

5

¹ Dai gooqui'ra l'pamu ii l'Suusi Jerusaleenamu dai ami daivu'nda agai l'judid'iu siaa duudagadl.

² Jerusaleen'ra oidaga l'mo gl' piila. Ami ca'niiru cuuparagad'ra t'algidu. L'gl' piila Betesada t'algidu l'judid'iu 'niooquid'ac'adl. Dai sicoli taamadu portatali.

³ Vai ami portataliana vlatcatadai mui coococidadla lmadu mui maiñlaadami, lmadu mui chuchuecugami lmadu muidutai ismaacada maitistutuidi isoĩñadagi. Vllscatai mosnallracatadai isoĩñiagi lsuudagi.

⁴ Lamo iimidagai tapanaiña lmo Diuusi tlaañicarudai dai oiñidiña lsuudagi. Vai tomasmaacada cocoadla ismaacada lpraga vaaquiagi lsuudara caoĩñicami lgaigia duduaadai. ⁵ Lmo clli ismaacada ami caatcatadai viaacatadai lmo coobai dan baiivstaama dan mamaco uumigi iscoococatadai. ⁶ Daidla lSuusi tlagacai dai maatcai islgaicatavari mocaatcatadai potatadai:

—¿Iplidipasi isduaadiagi? —tatadai.

⁷ Taidla lcocoadla itatadai:

—Mamaatatluldiadami, siuu duucu lDiuusi tlaañicarudai tapanadagi dai oiñiadagi lsuudagi maitiipucana sioora giñvaasagi suudara. Vllscara aana vaaquia iñlidiña suudara vai aa giñmamaitlaci dai lpraga vaapacaiña lgaigai suudara —tatadai lcocoadla.

⁸ Taidla lSuusi itatadai:

—Vañiñi dai bli gvaacosi dai imada —tatadai lSuusi.

⁹ Tai otoma dueeyi lclli dai bli gvaacosi dai glagacai aimarai. Damos aidla tasara lribstaragaicatadai.

¹⁰ Taidla ljudidíu potatadai lclli ismaacada dueeyi:

—Sivi lribstaragai tasara dai Moseesacaru sallamicagada aagai sai maitipu oigaragai isaata vaaadagi cascada maitlaagai pslbllquiagi gvaacosi —astatadai.

¹¹ Taidla lclli aa noragi daidla itatadai:

—Lgai ismaacada giñduaadi giñaagidi ansai blacaiña giñvaacosi dai imadana —astatadai lclli.

¹² Amaasi ljudidíu itatadai:

—¿Voor glaagidi psai blacaiña gvaacosi dai imadana? —astatadai.

¹³ Damos lclli maimai sioora duaadi, alia muiducataidai oodami cascada. Aidla lSuusi caitatadai. ¹⁴ Dai

gooquiara ASuusi taa acalli agra quiuupaigadara ajudidufu daida itatadai:

—Dañi aapi cadueeyi dai casi maisoimaasi ivuaada tadu vaamioma soimaasi taata aapi —tatadai ASuusi.

¹⁵ Taida acalli ii abiaadara dai aagidi ajudidufu saida ASuusi agra dai duaadi. ¹⁶ Cascada ajudidufu gaagaitadai ASuusi dai muua aliditadai. ASuusi ivuaadana naana maasi istumaasi ibastaragai tasara cascada. ¹⁷ Damos ASuusi itatadai ajudidufu:

—Diuusi giñooga apiaivueeyi naana maasi gagarducami vaa tasai dai aanl ara ivueeyi naana maasi gagarducami —tatadai ASuusi.

¹⁸ Mosaagidi ASuusi gomaasi vaidla ajudidufu vaamioma calga ipaliditadai ismuaagi. ASuusi maiलगिदि ajudidufu sallicamigada aata vaaadantai ibastaragai tasara dai aagidacai ASuusi sai Diuusi aroogada. Aagitai ASuusi gomaasi potaiya alidi sai aran tuiga Diuusi.

¹⁹ Amaasi ASuusi itatadai:

—Aanl anganaagidi sai aanl Diuusi marada ismaacada tavai tavaagiaiñdara maitistutuidi islagi ivuaadagi amo istumaasi. Aanl ivueeyi mosacaasi istumaasi ivueeyi Diuusi giñooga. Poduucai aanl lamadu giñooga mosamadugan duucai ivueeyi istumaasi. ²⁰ Giñooga aliisi giñoigadai dai giñtatलगिदि vaa si istumaasi ivueeyi agra dai aanl iduñimu naana maasi istumaasi vaamioma gagarducami silgai ismaacada casi idui aanl. Dai aapiml sallicada maitlagi agra istumaasi gantatlagitodagi. ²¹ Dai asta duduaacaldiadamu aanl amo oodami coidada saagidiaiñdara poduucai isduucai ivueeyi Diuusi giñooga. ²² Dai Diuusi giñooga giñmaa sallicami ansai aanl nidana vaa si oodami ismaacada calga ivuaadana dai ismaacada maicalga ivuaadana. ²³ Vai poduucai vaacatai siaa giñduutuadagi poduucai isduucai siaa duutudai

Diuusi giñooga. Aanλ anλrDiuusi maraδλ dai tλvai aanλ tλvaagiaiñδλrλ dai sioorλ maisiaa giñduutuadagi λgai gia maisiaa duutudai Diuusi giñooga. λgai λgai dai giñootoi tami oidigi daama.

²⁴ Sioorλ gantλgito caλcagi istumaasi gλnaagidi aanλ dai vaavoitudagi Diuusi λgai gia sλλicλδλ tomastuigaco oidacamu tavaagiλrλ Diuusi λλmadu. Dai λgai maii-imia agai λDiaavora λλmadu cacλλgacλrλ vuvacλi λgai cascλδλ. ²⁵ Aanλ anλrDiuusi maraδλ ismaacλδλ tλvai tλvaagiaiñδλrλ. Dai aanλ angλnaagidi sai caaayi istuigaco λsoimaasi ivuaadami caλca agai giññiooqui. Dai sioorλ giñλλgigitai caλcagi aanλ cλλgacλrλ vuvaidamu dai tomastuigaco oidacamu λgai Diuusi λλmadu. ²⁶ Diuusi λgai dai viaa guvucadagai ismaaquiagi oodami ibδdagai utudui. Dai aanλ λrDiuusi maraδλ dai Diuusi giñmaa guvucadagai sai aanλ λrλ maacaiñā oodami ibδdagai utudui. ²⁷ Dai Diuusi giñmaa sλλicami ansai aanλ nλidana oodami ismaacλδλ λrcλλga ivuaadami dai ismaacλδλ λrmaicλλga ivuaadami. Diuusi giñootoi tλvaagiaiñδλrλ saidλ ivuaadana imaasi cascλδλ. ²⁸ Tomasi aapimλ maitλtλλgiadagi istumaasi gantλtλgitodagi gomaasicλδλ vλλscλrλ aimu istuigaco vλλscatai ismaacλδλ cacoι caλca agai iñsaanλ Diuusi maraδλ ismaacλδλ tλvai tλvaagiaiñδλrλ vapaida agai ²⁹ dai gλcuucupiocoa agai siaaco yaasapi siλgai vuvaquimu. Dai ismaacλδλ λrcλλga ivuaadamicatadai tomastuigaco oidaca agai Diuusi λλmadu dai ismaacλδλ λrsoimaasi ivuaadamicatadai iimia agai λDiaavora λλmadu.

³⁰ Aanλ λgi giñsλλlicamigacλδλ maitivueeyi tomali λmo istumaasi. Aanλ ivueeyi mosλcaasi istumaasi ipλlidi Diuusi giñooga. Cascλδλ siλλscadλ nλidi aanλ sabai cλλga ivuaadana siλrλ maicλλga ivuaadana λmo oodami

aana ivueeyi istumaasi arsallicami agaicada. ³¹ Iñsaana lligi gnaagidagi ñsaana arCristo siaadara gñvaavoi-tudana aapima. ³² Damos isDiusi gnaagidagi ñsaana viaa amo sallicami aida gia vaavoi-tudana tada aapima. ³³ Aapima ootoi amoco sai tacaana avuaana soor agai daida avuaana aa istumaasi arvaavoi. ³⁴ Damos aana maitagito amo nlijadami oodami saagidaindara isaagagi ñsioora aana. Aana gnaagidi gomaasi masai poduucai vaavoi-tudana aapima ñsaana arCristo dai calgacara vuvaacana. ³⁵ Siaaco daacagi amo cuudagi cal maacana vasaacatai. Poduucai ara sioora cal istumaasi aagai avuaana cal maata cacana Diusi ñioquida. Dai aapima baiganliaracada calna agai chialqui tasai. ³⁶ Dai aana ivueeyi naana maasi istumaasi gagarducami istumaasi gñtajai Diusi gñooga ansaida ivuaadana dai agaicada calga gmaata isDiusi gñotoi ansai gnaagidana ñioquida agai dai calga gmaata ñsaana viaa amo sallicami. Dai gomaasicada vaamioma calga gmaata ñsioora aana sil avuaana ñioquidacada. ³⁷ Dai aana arootosada Diusi gñooga. Dai agai arcalcami sai istumaasi aagai aana arvaavoi, tomasi aapima tomali amo imidagai maical isñioocai agai tomali mainlidi aapima. ³⁸ Damos aapima maisallicada vaavoi-tudai Diusi ñioquida, aapima maitiñvaavoi-tudai aana Diusi ootosada cascada. ³⁹ Aapima calga nlanlidi oojai Diusi ñioquidara poliditai ispoduucai tomastuigaco oidaca agai aapima Diusi amadu. Damos Diusi ñiñioquituldiadamigada gñaagai Diusi ñioquidara dai pocaitña ansai aana arCristo. ⁴⁰ Damos aapima maitiñvaavoi-tudai poduucai siaadara tomastuigaco oidacana Diusi amadu.

⁴¹ Aana maigaagai sioora calga ñioocadagi aana gimvaltar. ⁴² Aana calga ganmaata aapima. Maata

aanλ ismaioigλdai aapimλ Diuusi. ⁴³ Aanλ λrootosadλ Diuusi giñooğa dai aapimλ maitiñvaavoitudai. Dλmos daivλitai aa ismaacλdλ maitλrojootosadλ Diuusi giñooğa λgai gia vaavoitudadaiña aapimλ. ⁴⁴ Aapimλ maiλλgidi Diuusi vai λgai cλλgacλrλ gλnnlijadagi baiyoma aapimλ ipλlidi isoodami cλλga ñiioocadagi aapimλ gλmvλλtarλ cascλdλ maitistutuidi aapimλ isgiñvaavoitudagi. ⁴⁵ Aanλ maigλriλrλ gλnsuuliga iñagai Diuusi vuitari, Moseesacaru λgai dai gλriλrλ gλnvuupai tomasi aapimλ pocaliti mλsai vaavoitudai istumaasi ooja Moseesacaru. ⁴⁶ Issλλlicλdλ vaavoitudadamudai aapimλ istumaasi gaaagidi Moseesacaru aidλ gia aapimλ giñvaavoitudadamudai aanλ λrλ. Moseesacaru oojadλrλ giñaagai cascλdλ. ⁴⁷ Aapimλ maivaavoitudai istumaasi ooja Moseesacaru cascλdλ maivaavoitudai aapimλ istumaasi gλnaagidi aanλ —tλtλdai λSuusi.

6

— — — — —

¹ Dai gooquiλrλ ii λSuusi vaasadλrλ λgλλ suudagi ismaacλdλ Galilea tλλgidu dai Tibeeriasi tλλgidu λrλ. ² Tai mui oodami oí λSuusi. λoodami canλidi isλSuusi duduaadi mui coococoidadλ cascλdλ. ³ Aidλ λSuusi tλsai λmo giidiλrλ dai modaiva aatλmλ mamaatλrdamigadλ λmλadu. ⁴ Aidλ camiaadimitadai λgλλ siaa duudagai istuigaco λjudidú tλtλgitoiña aidλsi Diuusi cλλgacλrλ vuvaitu cajiudadλ Ejiipituaiñdλrλ. λsiaa duudagai pascua tλλgidu. ⁵ Dai aidλsi tλλ λSuusi ismuidutugai oodami, λgai gooquiλrλ potλtλdai λPiili:

—¿Siaaco savλdamu aatλmλ cuaadagai mosλλqui oodami vλλtarλ? —tλtλdai λSuusi.

⁶ Suusi aagidi gomaasi ʌPiili maatia ʌliditya ʌgai. ʌSuusi camaatʌcatadai istumaasi iduñia agai. ⁷ Amaasi ʌPiili itʌtʌdai:

—Issavʌda aatʌmʌ goo sientu piisu ʌlcami paana vʌʌscʌrʌ moslaalachi ajian tada goovai —tʌtʌdai ʌPiili.

⁸⁻⁹ Amaasi Aandʌrʌsi potʌtʌdai ʌSuusi:

—Tami cʌʌca ʌmo ali gʌʌli dai viaa taama paana dai gooca vatopa. ¿Dʌmos siaadʌrʌ ʌna goovai mosʌʌqui oodami vʌʌtarʌ? —tʌtʌdai Aandʌrʌsi.

Aandʌrʌsi ʌrʌmoco ʌSuusi mamaatʌrdamigadʌ daidʌ ʌrsuculidʌ ʌSimuñi Piiduru.

¹⁰ Amaasi ʌSuusi itʌtʌdai:

—Aagidavurai gooodami vai daraivana —tʌtʌdai ʌSuusi.

ʌliʌ vaasoacatadai ami oidigi tai ami daraiva ʌoodami. ʌgai ʌʌacatadai parʌ taam mil cʌcʌʌli. ¹¹ Amaasi ʌSuusi vui ʌpaana dai aagidi Diuusi sai ʌliʌsi baigʌʌlidi oidacatai cuaadagai. Dai amaasi ʌSuusi gʌrmaa ʌpaana tʌsai aatʌmʌ taacogidana ʌoodami daidʌ taacogi ʌvatopa ʌrʌrʌ tai ʌgai uu vʌʌsi siʌʌjʌsi ipʌli. ¹² Dai catatascovai vʌʌscatai taidʌ ʌSuusi povʌrtʌtʌdai:

—ʌmpaidavurai aapimʌ gosaasaquigadʌ ismaacʌdʌ baivito vai maisuuligagi toma ʌʌchi —gʌrtʌtʌdai ʌSuusi.

¹³ Tʌtai aatʌmʌ ʌmpagi saasaquigadʌ ismaacʌdʌ vii tai suusuda baivustan dan goo aasarai ʌpaana saasaquigadʌcʌdʌ. ¹⁴ Amaasi ʌoodami tʌgacai isSuusi idui gomaasi gʌducami pocaiti:

—Sʌʌlicʌdʌ ʌrvaavoi isidi cʌʌli ʌrʌDiuusi ñiooquitul-diadamigadʌ ismaacʌdʌ divia agaitadai tami oidigi daama —caiti ʌoodami.

¹⁵ Dʌmos ʌSuusi maatacatadai isʌoodami poiʌlidityadai isʌgai ʌrraigadʌ cascʌdʌ goguama vaidaquia agaitadai saidʌ ʌrraigadʌcana dʌmos ʌSuusi

²⁶ Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Sλλicλdλ giñgaagaitadai aapimλ tatasconλcai λcuaadagaicλdλ ismaacλdλ gλmbii aanλ dai maisiu maata nλiditai istumaasi gλgλrducami ismaacλdλ ivueeyi aanλ. ²⁷ Maitlaagai isvuaamλ λnλliada aapimλ cuaadagaicλdλ otoma uugiatλi cuaadagai cascλdλ. Baiyoma aliλsi glaagai mλscλλga gλntλgito calcagi istumaasi gλnaagidi aanλ dai poduucai cλλgacλrλ vuvauqiagi dai tomastuigaco oidacagi tλvaagiλrλ. Giññiooqui λrλpan ducami cuaadagai ismaacλdλ tomali λmo imidagai maiuugiatλi. Aanλ λgai dai viaa λmo sλλicami ismaacλdλ giñmaa Diuusi giñooqa. Cascλdλ aanλ gλnmaaquimu ibλdagai utudui dai λgaicλdλ tomastuigaco oidacamu aapimλ tλvaagiλrλ —tλtλdai λSuusi.

²⁸ Amaasi λoodami itλtλdai:

—¿Tumaasi glaagai isivuaada aatλmλ dai poduucai ivuaadagi istumaasi Diuusi ipλlidi? —tλtλdai λoodami.

²⁹ Taidλ λSuusi aa noragi daidλ itλtλdai:

—Diuusi ipλlidi isaapimλ giñvaavoitudagi. Aanλ giñootoi Diuusi ansaidλ cλλgacλrλ vuvaidana oodami —tλtλdai λSuusi.

³⁰ Amaasi λoodami itλtλdai:

—¿Tumaasi istumaasi gλducami iduñia agai aapi tλtai nλijada aatλmλ dai gλvaavoitudagi? ³¹ Gλrλλqui aaduñicarλ gau λmaná oidigana dai podu oojisi Diuusi ñiooquidλrλ: “Diuusi bibi λgai λpaana tλvaagiaiñdλrλ” —tλtλdai λoodami.

³² Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Vaavuava, isgiñooqa λgai dai maa λoodami λpaana tλvaagiaiñdλrλ maisiu Moseesacarλ. Dai sivi Diuusi giñooqa gλnmaacai aapimλ λpaana tλvaagiaiñdλrλ.

³³ Daidla ʔpaana ismaacɫda Diuusi gamaacai sivi tɫvai tɫvaagiaiñdɫɫ dai ʔgaicɫda loodami tomastuigaco oidacagi —tɫɫdai ʔSuusi.

³⁴ Amaasi loodami itɫɫdai:

—Gɫroidañi gopaana tɫvaagiaiñdɫɫ —tɫɫdai loodami.

³⁵ Taidla ʔSuusi itɫɫdai:

—Aanɫ anɫɫɫɫpan ducami paana ʔgai vɫɫɫɫɫ ismaacɫda maacai aanɫ ibɫdagai utudui giñvaavoitudacai ʔgai. Dai poduucai ʔgai camaibiuugicoñicamu tomali maitonocoñicamu. ³⁶ Dɫmos casi gɫnaagidi aanɫ sai aapimɫ maitiñvaavoitudai tomasi casi giñnɫidi. ³⁷ Tomasioorɫ sioorɫ Diuusi giñooɫa ipɫlidi sai giñɫɫgidiña ʔgai gia giñvaavoitudai dai aanɫ maigajiaadɫɫ vipieeyi tomali ʔmaadutai. ³⁸ Dai aanɫ tɫvai tɫvaagiaiñdɫɫ dai maisiu ivuaada iñagai istumaasi ʔɫgi ipɫliadagi aanɫ baiyoma aanɫ ipɫlidi isivuaadagi istumaasi ipɫlidi Diuusi giñooɫa. ʔgai ʔgai daidi giñootoi. ³⁹ Daidla giñooɫa ipɫlidi ansai aanɫ cɫɫgacɫɫ vuvaidiña vɫɫscatai ismaacɫda ʔgai ʔco vuvaitu dai ansai aanɫ duduaacaldana vɫɫsi ʔvaavoitudadami coidada saagidiaiñdɫɫ siɫɫscada caugitiagi oidigi. ⁴⁰ Diuusi giñooɫa ipɫlidi isvɫɫscatai ismaacɫda giñnɫidi dai giñvaavoitudai tomasguigaco oidacana tɫvaagiɫɫ dai aanɫ duduaacalda iñagai ʔgai siɫɫscada caugitiagi oidigi —tɫɫdai ʔSuusi.

⁴¹ Vaidla ʔjudidíu vui ñiooquimi ʔSuusi. ʔSuusi pocaititadai saidla ɫɫɫɫpan ducami ʔpaana dai sai ʔgai tɫvai tɫvaagiaiñdɫɫ cascɫda. ⁴² Daidla ʔjudidíu pocaiti:

—¿Maitasi ɫɫOsee marada idi cɫɫli? Cɫɫga maata aatɫmɫ dɫɫdɫda. ¿Tuisi pocaiti goovai saidla tɫvai tɫvaagiaiñdɫɫ? —caiti ʔjudidíu.

⁴³ Amasi ʔSuusi itɫɫdai:

—Casiavɫr maitiññiooquiada aapimɫ. ⁴⁴ Mosɫcaasi ɫgai ismaacɫɫɫ Diuusi ipɫlidi sai giñɫɫgidiña ɫgai gia giñvaavoitudai. Diuusi giñooğa giñootoi tami oidigi daama ansaidɫ cɫɫgacɫɫɫ vuvaidana sioorɫ giñvaavoitudagi dai aanɫ duduaacaldamu vɫɫsi vaavoitudadami siɫɫscadɫ ugitiagi oidigi. ⁴⁵ Diuusi ñiñiooquituldiadami-gadɫ ooja Diuusi ñiooquidɫɫɫ dai poduu ooja: “Diuusi maatɫtuldiamu oodami sioorɫ ɫɫCristo”, ascaiti Diuusi ñiñiooquituldiadamigadɫ. Poduucai tomasioorɫ sioorɫ ɫɫgidityai caɫ Diuusi giñooğa giñvaavoitudai ɫɫɫɫ.

⁴⁶ Tomali ɫmo oodami oidigi daama oidacami mainɫidi Diuusi. Mosɫcaasi aanɫ ɫɫidi Diuusi. Aanɫ divia ɫɫvaagiaiñɫɫɫɫɫ siaaco daja Diuusi. Aanɫ ɫɫDiuusi maradɫ cascɫɫɫɫ. ⁴⁷ Vaavuava sai sioorɫ giñvaavoitudai tomas-tuigaco oidaca agai ɫɫvaagiɫɫɫ. ⁴⁸ Aanɫ anɫɫɫɫɫɫɫ ducami ɫɫraana oodami vɫɫɫɫɫɫɫ. Aanɫ cɫɫgacɫɫɫɫ vuvaidi oodami vai ɫgai tomastuigaco oidacagi ɫɫvaagiɫɫɫ cascɫɫɫɫ. ⁴⁹ Gɫɫɫɫɫɫɫɫ aaduñicarɫ oidyana gau ɫɫraana ismaacɫɫɫ ɫmaná ɫɫɫgidyatadai dɫmos vɫɫscɫɫɫɫ coi ɫgai. ⁵⁰ Dɫmos tomasioorɫ sioorɫ cueeyi ɫɫraana ismaacɫɫɫ ɫɫvai ɫɫvaagiaiñɫɫɫɫɫ ɫgai gia maiimia agai ɫɫDiaavora ɫɫmadu. ⁵¹ Aanɫ antɫvai ɫɫvaagiaiñɫɫɫɫɫ dai aanɫ ɫɫɫɫɫɫɫ ducami ɫɫraana dai tomasioorɫ sioorɫ giñugiagi tomastuigaco oidacamu ɫɫvaagiɫɫɫ. Aanɫ muuquimu curusiaba vai poduucai mui oodami tomastuigaco oidacana ɫɫvaagiɫɫɫ —ɫɫɫɫɫɫɫ ɫɫSuusi.

⁵² Amaasi ɫɫjudidíu gɫnaatagidimi aipacoga daidi pocaiti:

—¿Ducatɫ istutuidi goovai isgɫɫbiidagi gɫtuucuga ɫɫsai uugana? —caiti ɫɫjudidíu.

⁵³⁻⁵⁴ Taidɫ ɫSuusi itɫɫɫɫɫɫɫ:

—Aanɫ anɫviaa ɫmo sɫɫɫɫɫɫɫɫɫɫ namɫɫɫɫɫɫɫ. Daidɫ ɫoodami giñmuaamu ɫmo curusiaba siastimu giñɫɫɫɫɫɫɫ vai tomasioorɫ sioorɫ vaavoitudagi iñsaanɫɫ ɫcɫɫgacɫɫɫɫɫ

aana lrgaibldaga vllatarl maisiu gatuucuga. Tomasioora sioora vaavoitudagi goñiooqui ismaacldl glnaagidi aana lrgai gia viaaca agai ibldagai utudui dai tomastuigaco oidaca agai tlnaagiara Diuusi lmadu. ⁶⁴ Damos quiaa oidaga lamoco aapiml glnsaagida ismaacldl maivaavoitudai —tatlada lSuusi.

lSuusi mai tucamidara abiaadara ismaacldl mamaatardamigada maivaavoitudaitadai dai ismaacldl mamaatardamigadlaiñdara gatallgida agaitadai mlasai muaana. ⁶⁵ Daid lSuusi itatlada loodami:

—Casada casi glnaagidi aana sai mosacaasi lrgai ismaacldl Diuusi giñooga ipalidi isgiñllgidiña lrgai gia giñvaavoitudai —tatlada lSuusi.

⁶⁶ Aid abiaadara muidutai ismaacldl oidatucuitadai lSuusi lcovai iji dai camaioidatucui lrgai lSuusi. ⁶⁷ Amaasi lSuusi povartatlada aatml lbaivustan dan gooca maamaatardamigada:

—¿Giñdagitoamasi alidi aapiml lara? —gartatlada lSuusi.

⁶⁸ Tai Simuñi Piiduru itatlada:

—¿Siaadara glandagitona aatml? Aapi lrgarlbaitlclaa-cami. Dai glamamaatatluldiaragacada camaatl aatml isducatai clagacara vuvacil oodami dai tomastuigaco oidaca agai tlnaagiara Diuusi lmadu. ⁶⁹ Dai aatml cavaavoitu. Dai cll maatl aatml isaapi lralCristo Diuusi marada dai tlvai tlnaagiaiñdara. Dai Diuusi tomastuigaco oidaga —tatlada Simuñi Piiduru.

⁷⁰ Taid lSuusi povartatlada:

—Lcovai glnvuvaitu aana baivustan dan gooca aapiml dai moco lralDiaavora pioñigada —gartatlada lSuusi.

⁷¹ lSuusi aagidi gomaasi aagitai lUudasi Iscaliote lSimuñi marada. Dai tomaasi lrgai lramoco lbaivustan dan gooca maamaatardamigada lSuusi, vllascara Uudasi

gatʌʌgida agaitadai masai muaana ʌSuusi cascʌdʌ pocaiti ʌSuusi.

7

¹ Dai gooquiʌrʌ ʌSuusi aimʌraitadai ʌGalilea dʌvʌʌriʌrʌ. ʌgai maitipʌli isaimʌrdagi Judeea dʌvʌʌriʌrʌ, ʌjudidíu ipʌlilitadai ismuaagi ʌgai cascʌdʌ. ² Dai camiaadimi ʌsiaa duudagadʌ ʌjudidíu istuigaco ivuaadana uucusai cascʌdʌ potʌʌgidi ʌsiaa duudagai uucusai. ³ Taidʌ ʌSuusi susuculidʌ itʌtʌdai:

—Maiviimu aapi tanai. Imʌdañi aapi Judeea dʌvʌʌri-
amu vai poduucai gʌoidatucʌdami ismaacʌdʌ mʌʌca
daraaja nʌijadagi istumaasi ivueeyi aapi. ⁴ Tomasioora
sioora ipʌliadagi ismaatʌcagi oodami istumaasi ivueeyi
ʌgai gia maiʌstocai ivueeyi istumaasi. Issʌʌlicʌdʌ ivueeyi
aapi naana maasi istumaasi aidʌ gia ivuaadañi gomaasi
ʌoodami vuitari vai nʌijada ʌgai vʌʌscatai —tʌtʌdai ʌSu-
usi susuculidʌ.

⁵ Dʌmos tomali ʌgai maivaavoitudaitadai ʌSuusi
cascʌdʌ pocaiti. ⁶ Amaasi ʌSuusi itʌtʌdai:

—Maiquiaa aayi istuigaco imia aanʌ gaamucu. Dʌmos
aapimʌ cʌʌga istutuidi isgaamucu iimiagi tomasiʌʌscʌdʌ.
⁷ ʌoodami ismaacʌdʌ maivaavoitudai Diuusi maitʌncʌ-
dai aapimʌ mosʌca aanʌ. Aanʌ aagidi saidʌ ʌrsoimaasi
ivuaadami ʌgai cascʌdʌ. ⁸ Iimivurai aapimʌ gaamucu
idi siaa duudagʌrʌ. Aanʌ gia maiimimu. Maiquiaa aayi
istuigaco imiagi aanʌ cascʌdʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

⁹ Dai mospotʌtʌdai ʌSuusi dai anaasi Galilea dʌvʌʌriʌrʌ
vii.

¹⁰ Amaasi caiji ʌSuusi susuculidʌ tai gooquiʌrʌ ii ʌSuusi
ʌrʌ ʌsiaa duudagamu. ʌgai gʌʌsto ii sai mainʌidíña

oodami. ¹¹ ʔjudidíu gaagai ʔSuusi ʔsiaa duudagʔʔ daidʔ icaiti:

—¿Siaaco daja ʔcʔʔli? —caiti ʔgai.

¹² Dai aliʔsi gʔnaatagidimi ʔoodami aipacoga aagaitai ʔSuusi. Dai ʔʔmoco pocaiti sai cʔʔ tuiga ʔgai. Dai aa pocaiti sai maicʔʔ tuiga sai mosyaatagidi ʔgai oodami.

¹³ Dʔmos ʔoodami ismaacʔʔ cʔʔga ñioocai ʔSuusi vʔʔtarʔ maitipʔli ismaatʔcagi ʔjudidíu tʔtʔaanʔdami iscʔʔga ñioocai ʔgai ʔSuusi vʔʔtarʔ ʔbʔidi ʔgai cascʔʔ.

¹⁴ Aidʔsi catajucami viitugai isugitiagi ʔvagimi ii ʔSuusi ʔjudidíu gʔʔ quiuuraigadʔamu dai ami gamamaatʔtuldi.

¹⁵ Daidʔ ʔtʔtʔaanʔdamigadʔ ʔjudidíu maitʔʔ istumaasi gʔntʔʔgitoagi cʔʔcatai ʔSuusi daidʔ icaiti:

—¿Ducatai maatʔ idi cʔʔli mosʔʔ naana maasi istumaasi maitʔvʔpi daivacai ooʔʔʔ? —caiti ʔjudidíu.

¹⁶ Taidʔ ʔSuusi aa noʔagi daidʔ itʔtʔdai:

—Istumaasi gamamaatʔtuldi aanʔ ʔrDiuusi ñiooquidʔ maisiu aanʔ ʔʔgi. ʔgai giñootoi. ¹⁷ Dai siooʔʔ ipʔliadagi isivuaadagi istumaasi Diuusi ipʔlidi ʔgai gia maatʔmu isgiñmamaatʔtuldaraga ʔrDiuusi ñiooquidʔ siʔʔʔ sabai aanʔ gamamaatʔtuldi istumaasi ʔʔgi aanʔ ipʔlidi. ¹⁸ Siooʔʔ gaaagiadagi mosʔcaasi istumaasi ʔʔgi ʔgai tʔtʔgitodagi ʔgai povuaadana sai oodami cʔʔga ñioocaiña ʔgai vʔʔtarʔ. Dʔmos siooʔʔ ipʔliadagi isʔoodami cʔʔga ñioocadagi ʔgai vʔʔtarʔ ismaacʔʔ ootoi ʔgai gia gaaagidi istumaasi ʔrvaavoi dai tomali ʔmo imidagai maiyaatagidiña ʔgai ʔoodami.

¹⁹ Vaavuava isMosesacaru gʔrmaa ʔsʔʔlicami dʔmos tomali ʔmaadutai aapimʔ maiʔʔgidi vʔʔsi ʔsʔʔlicami. ¿Tuimʔsi giñmuaa ʔlidi aapimʔ? —tʔtʔdai ʔSuusi.

²⁰ Taidʔ ʔoodami itʔtʔdai:

—Aapi viaa ʔmo Diaavora tʔaañicarudʔ. ¿Vooʔʔ gʔmuaa ʔlidi? —tʔtʔdai ʔoodami.

²¹ TaidΛ ΛSuusi itatΛdai:

—AanΛ idui Λmo istumaasi Λmo ibΛstaragai tasrΛ dai aapimΛ maitΛΛ istumaasi gantatΛgitoagi. ²² DΛmos aapimΛ iiquitΛcΛi aali tuutucugadΛ tomasi aribΛstaragai tasrΛ. Moseesacaru gantΛjai mΛsai poduucai ivuaadana cascΛdΛ poduucai ivueeyi aapimΛ. VΛΛscΛrΛ Λlqui abi-aadΛrΛ capovuaadana grΛΛlqui aaduñicarΛ. ²³ IsaapimΛ ivueeyi gomaasi tomasi rΛΛmo ibΛstaragai tasrΛ Λlgida llditai Moseesacaru sΛllicamigadΛ, ʒtuimasi bacocoi aapimΛ aanΛ giñvui duaaidacai aanΛ Λmo cΛli Λmo ibΛstaragai tasrΛ? ²⁴ CΛlgavΛr gantatΛgito aapimΛ. Maisiu gπiar giñvuupada maicΛga gantatΛgitoitai, baiyomavΛr cΛga gantatΛgitoda aapimΛ istumaasi rΛsΛllicami —tatΛdai ΛSuusi.

— — — — —
²⁵ Amaasi Λmoco ΛJerusaleenΛrΛ oidacami aipacoga gantacacaimi dai pocaitimi:

—ʒMaitasi aridi cΛli Λgai mΛsmaacΛdΛ gaagai dai muaa agai? ²⁶ MosmocΛca goovai dai mamaatΛtuldi gooodami vai tomali Λmaadutai maivui ñioocai. ʒMaisiu cavaavoitu Λjudidifu tatΛaanΛdamigadΛ isgoovai rΛCristo? ²⁷ SiaadΛr rΛCristocana goovai. AatΛmΛ cΛl maatl siaaco oidaga idi cΛli. SiΛscadΛ diviagi ΛCristo tomali Λmaadutai maimaatΛca agai siaadΛrΛ divia agai Λgai —caiti loodami.

²⁸ DaidΛ ΛSuusi quiaa mamaatΛtulditadai loodami ΛgΛΛ quiuupirΛrΛ dai calcai istumaasi aagai loodami cavami ñioo Λgai dai potΛtdai:

—Vaavuava ismaatl aapimΛ siaaco oidaga aanΛ. DΛmos maimaatΛ aapimΛ sioorΛ giñootoi. AanΛ divia maisiu mosΛlgi ipΛlditai aanΛ baiyoma Λgai ismaacΛdΛ tomali Λmo imidagai maiyaatagΛi atgiñootoi. VΛΛsi istumaasi aagai Λgai rΛvaavoi. Dai aapimΛ maimaatΛ Λgai. ²⁹ AanΛ

sai tomasioora giñvaavoitudagi agai gia viaacamu guvu-cadagai isaagidagi muidutai isducatai Diuusi cllagacara vuuvaidi oodami —tatldai lSuusi.

³⁹ Pocaiti lSuusi vai maataca loodami isDiuusi lbadl lmadu daacana sioora vaavoitudagi agai. Aidl maiquiaa tlvai Diuusi lbadl tlnaagiaiñdara. lSuusi maiquiaa ii tlnaagamu cascada.

⁴⁰ lmo oodami moscal gomaasi daidl icaiti:

—Sallicala rvaavoi isidi cllali lralDiuusi ñiooquitul-diamigada ismaacada Mosesacaru aagai sai divia agai —caiti.

⁴¹ Dai aa icaiti:

—Idiava lralCristo —caiti.

Damos aa icaiti:

—lCristo maidivia agai Galileeaiñdara. ⁴² Pocaiti Diuusi ñiooquidara saidl lCristo lrdavicaru cajiudadaca agai, dai Beleenara vuusia agai agai vaa ali quiiyara siaaco vuusai Davicaru —caiti agai.

⁴³ Poduucal loodami mailmadugan caiti aagaitai lSuusi. ⁴⁴ lmooco bliya alidi dai maisagi damos tomali lmaadutai maibli.

⁴⁵ lsaandaarugada agala quiuupai lramu dada siaaco daraacatadai lfariseo lmadu lbaitlagicacamigada lrapaali judidú tai agai itatldai:

—¿Tuimasi maivuaa aapiml lSuusi? —astatldai.

⁴⁶ Taidl lsaandaaru aa noragi daidl itatldai:

—Tomali lmo imidagai tomali lmaadutai mailran duucal ñioocaiña idi cllali —astatldai lsaandaaru.

⁴⁷ Amaasi lfariseo itatldai:

—¿Aapiml mscasi lndagitu lara isganyaataida agai?

⁴⁸ Tomali lmaadutai aatlml dudunucamigada ljudidú daidl lfariseo maivaavoitudai. ⁴⁹ Damos idi oodami

maicΛΛ maatΛ Moseesacaru sΛΛlicamigadΛ. Dai sΛΛlicΛdΛ Diuusi soimaasi taatatuldiamu Λgai vaavoitudaitai Λgai ΛcΛΛli —astΛtΛdai Λfariseo.

⁵⁰ TaidΛ ΛNicodemo, Λgai vaa ismaacΛdΛ diviji ΛSuusi tucara, Λramo fariseo daidΛ itΛtΛdai:

⁵¹ —ΓarsΛΛlicamiΛra pocaiti sai maitlaagai ispocaiti-adagi sai Λmo cΛΛli ΛrgΛpiΛr caatΛcami asta siΛscadΛ vuaa ΛcΛΛli dai tΛcacagi dai maatΛcagi istumaasi idui Λgai sabai gΛpiΛr caatΛcami ischo ΛpΛ —astΛtΛdai ΛNicodemo.

⁵² Amaasi Λгаа aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—¿Aapirasi ΛrGalileeΛra oidacami ΛpΛ? Gaagañi aapi Diuusi ñiooquidΛra dai nΛidamu aapi sai tomali Λmo Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ maivuusai GalileeaiñdΛra —astΛtΛdai Λfariseo.

⁵³ Amaasi vΛscatai noonora.

8

¹ DaidΛ ΛSuusi ii ΛOliivosi giidiamu. ² Dai siaadico mosmaasico Λramu ii Λgai quiuupiamu. Tai vΛscatai dada siaaco daacatadai ΛSuusi vai Λgai mamaatΛtuldimi loodami. ³ Dai quiaa ñioocaitadai ΛSuusi tai dada Λfariseo Λmadu ΛdudunucamigadΛ Λjudidíu dai vuaa Λmo ooqui ismaacΛdΛ gogoosi gΛducami dai aa tΛΛ isΛma vooroi Λmo cΛΛli ismaacΛdΛ maitΛrcunadΛ. DaidΛ Λfariseo loodami vuitari van cΛi looqui, ⁴ daidi itΛtΛdai Λfariseo ΛSuusi:

—MamaatΛtuldiadami, ΛΛmoco tΛΛ idi ooqui isΛΛmadu vooroi Λmo cΛΛli ismaacΛdΛ maitΛrcunadΛ.

⁵ Moseesacaru sΛΛlicamigadΛra pocaiti sai glaagai iscodadagi ismaacΛdΛ googosi gΛnducami ojoodaicΛdΛ. ¿Aapio pΛcaiti? —tΛtΛdai Λfariseo Λmadu Λгаа.

⁶ Pocaiti Λgai mosnΛijada Λliditai astΛΛna ΛSuusi gaagaitadai Λgai isducatai gΛpiΛr vuaajagi ΛSuusi. DΛmos

ΛSuusi cuicλλsa dai ooja δλνλλrapi γλmasavicλδλ. ⁷ Dai λгаа ariatλcacaimi, taidλ ΛSuusi cλquiva daidλ itλtλdai:

—Tomasmaacλδλ aapimλ mλsmaacλδλ vuaa gooοqui dai ismaacλδλ tomali λmo imidagai maisoimaasi ivuaadana vai λpλga maiñana gooοqui —tλtλdai ΛSuusi.

⁸ Dai λpamu cuicλλsa dai gaooja δλνλλrapi. ⁹ Dλmos λgai ismaacλδλ vuaa λooqui moscaλ istumaasi aagai ΛSuusi dai mosλλmadutai iimimi. Λpλga λcλcλλliocoida-dioma dai gooquiλrλ λuutuducλdioma maatλcatai vλλscatai isλrsoimaasi ivuaadami. Dai maiyii tomali λmoco mosλλgi vii ΛSuusi λλmadu λooqui. ¹⁰ Amaasi ΛSuusi cλquiva dai camaitλλ tomali λmaadutai λгаа, potλtλdai λgai λooqui:

—¿Siaaco duudui λoodami ismaacλδλ γapιrλrλ γλvuu-pai? ¿Camaitiipu sioora γλmaicarsagi? —tλtλdai ΛSuusi.

¹¹ Tai λooqui potλtλdai:

—Chu. Camaitiipu, tomali λmaadutai —tλtλdai.

Amaasi ΛSuusi itλtλdai:

—Tomali aanλ maitλmaicarsamu. Sivi gia imλdañi dai camaisoimaasi ivuaada —tλtλdai.

¹² Daidλ ΛSuusi ariaaatagidimi λoodami ismaacλδλ λλmadu aatagaitadai:

—Aanλ anλsoicλi λoodami iscλλga maatλ calcagi istumaasi Diuusi ipλλidi isivuaadagi. Dai sioora giñvaavoi-tudai λgai gia viaacamu ibλdagai utudui dai camaiοoji-adamu issoimaasi ivuaadagi —tλtλdai ΛSuusi.

¹³ Amaasi λfariseo itλtλdai ΛSuusi:

—Aapi cλλga ñioocai λgi γλvλλtarλ dλmos γλñiooqui maiñamλga —tλtλdai λfariseo.

¹⁴ Daidλ ΛSuusi aa noragi daidλ itλtλdai:

—Tomasi λgi aanλ cλλga ñioocai giñvλλtarλ vλλscara sλλlicλδλ λrvaavoi istumaasi aagai aanλ. Cλλ maatλ

aanλ iñsiaadλrλ divia dai iñsiaaco imia iñagai dλmos aapimλ gia maimaatλ iñsiaadλr divia tomali iñsiaaco imia iñagai. ¹⁵ Aapimλ caλ istumaasi aagai aanλ dai pocaiti sai maiñamλga giñiooqui maimaatλcatai sioor aanλ dλmos aanλ maigλriλr vuupai tomali λmaadutai. ¹⁶ Dλmos isgλriλr gλnvuupadamudai aanλ istumaasi aagadamudai λrsλλlicamicamudai. Aanλ maiλλgi gλriλr gλnvuupadamudai. Diuusi giñoogai ismaacλdλ giñootoi λgai gλriλr gλnvuupai aanλ iñλλmadu. ¹⁷ Dai Moseesacaru sλλlicamigadλrλ pocaiti sai siλλscadλ gooca cλcλλli nλijadami λmadugan caitiadagi aliλsi glaagai isvaavoitudagi. ¹⁸ Aanλ anλrλmo nλijadami daidλ giñooga ismaacλdλ giñootoi λgai λrλmai nλijadami —tλtλdai λSuusi.

¹⁹ Amaasi λгаа itλtλdai:

—¿Vaa daja gλooga? —tλtλdai.

Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Aapimλ maimaatλ iñsioora aanλ, tomali maimaatλ giñooga. Ismaatλmudai aapimλ iñsioora aanλ aidλ gia maatλmudai λpλ giñooga —tλtλdai λSuusi.

²⁰ λSuusi gaaagidi vλλsi gomaasi gamamaatλtulditai daacatai λgλλ quiuupiλrλ anaasi siaaco daraaja λcajoñi siaaco gλdaraasai λtumiñsi Diuusi aa duiñdadλ vλλtarλ. Dλmos tomali λmaadutai maibλi λSuusi. Maiquiaa aayi istuigaco cascλdλ.

²¹ Daidλ λSuusi λpamu ñiooqui loodami daidλ itλtλdai:

—Aanλ anλimia iñagai dai aapimλ giñgaagamu dλmos aapimλ iimia agai λDiaavorλ λλmadu aapimλ λrsoimaasi ivuaadami cascλdλ. Dai maitistutuidi isimiagi aapimλ mλλca iñsiaaco imia iñagai aanλ —tλtλdai λSuusi.

²² Amaasi λjudidíu pocaiti:

—¿Λλgi γλmuaa agai lienλ goovai dai cascλdλ povλrtλtλdai tλsai maitistutuidi isiimiagi mλλca siaaco imia agai goovai? —caiti.

²³ Amaasi λSuusi itλtλdai:

—Aapimλ λroidigi daama oidacami dλmos aanλ gia chu. Aanλ tλvai tλvaagiaiñdλrλ. ²⁴ Cascλdλ povλntλtλdai aanλ mλsai aapimλ imia agai λDiaavora λλmadu quiaa soimaasi ivuaadamicatai. Ismaitiñvaavoitudai aapimλ gλnaagiditai iñsioorλ aanλ aidλ gia aapimλ iimia agai λDi-aavora λλmadu quiaa soimaasi ivuaadamicatai —tλtλdai λSuusi.

²⁵ Amaasi λjudidíu itλtλdai:

—¿Pooorλ aapio? —tλtλdai.

Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Casi gλnaagidi aanλ tucamidλrλ abiaadλrλ. ²⁶ Dai aanλ quiaa gaaagidamu naana maasi istumaasi gλnaagitai aapimλ dai aanλ gλpirlλ gλnvuaajamu λλmo istumaasicλdλ. Dλmos aanλ gaaagidi mosλcaasi istumaasi giñagidi λgai ismaacλdλ giñootoi dai λgai gia sλλlicλdλ aagai mosλcaasi istumaasi λrvaavoi —tλtλdai λSuusi.

²⁷ Dλmos λjudidíu maimaatλ cal isλSuusi aagai Diuusi gλrooga. ²⁸ Cascλdλ λSuusi potλtλdai:

—Sillscadλ aapimλ giñmuaagi aidλ gia maatλmu aapimλ iñsaanλ λrλCristo λgai vaa ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami. Dai aanλ gλnaagidi mosλcaasi istumaasi giñmamaatλtuli giñooga maisiu istumaasi λgi aanλ ipλlidi. ²⁹ Dai giñooga λgai daidλ giñootoi dai vλλscλrλ giñλλmadu daja. λgai maiλλgi giñdadagitu. Aanλ vλλscλrλ ivueeyi istumaasi λgai ipλlidi —tλtλdai λSuusi.

³⁰ Aidλsi λSuusi aagidi gomaasi muidutai vaavoitu.

³¹ Amaasi λSuusi itλtλdai λjudidíu ismaacλdλ vaavoitu:

—Isaapimla apiavaavoitudadagi istumaasi glnaagidi aanla, slllicadla aapimla lrgiñmamaatardamicamu. ³² Dai maatamu istumaasi lrvaaivoi. Dai silascadla camaatia aapimla istumaasi lrvaaivoi aidla gia camaitlrripiooñicamu aapimla —tatldai lSuusi.

³³ Tai lgai itatldai:

—Aatamla lrvraañicaru cajiudadla. Dai tomali lmo imidagai maitlrripiooñigadlcatadai tomali lmaadutai. ¿Ducatl caiti aapi iscamaitlrripiooñicamu aatamla? —tatldai lgai.

³⁴ Taidla lSuusi itatldai:

—Slllicadla lrvaaivoi sai sioorla soimaasi ivuaadagi lgai gia lrripiooñigadla lDiaavora. ³⁵ Lmo cllli maiImadugan duucal nldi glrripiooñiga dai glmaamara. ³⁶ Dai silascadla aanla Diuusi maradla ismaacadla tlvai tlvaagiaiñdlra clagacalra vusaidiagi lmo cllli lgai camaitlrripiooñigadlcamu lDiaavora. ³⁷ Camaatl aanla isaapimla lrcajiudadla Avraañicaru dlmos aapimla maitiñvaavoitudai cascadla giñmuua lldi. ³⁸ Aanla anlglnaagidi istumaasi giñooga giñmaatltuli dai aapimla ivueeyi istumaasi glnaagidi glnooaga —tatldai lSuusi.

³⁹ Taidla lgai aa noragi daidla itatldai:

—Avraañicaru lrglraduñicaru —tatldai lgai.

Dlmos lSuusi itatldai:

—Isslllicadla lrvaaivoi isaapimla lrvraañicaru cajiudadlcamudai aidla gia giñvaavoitudamudai aapimla lran duucal Avraañicaru. ⁴⁰ Dlmos aapimla giñmuua lldi tomasi aanla glnaagidi moslcaasi itumaasi lrvaaivoi istumaasi Diuusi giñmaatltuli. Avraañicaru maipoduucaí iduuñimudai. ⁴¹ Aapimla ivueeyi poduucaí isduucaí ivueeyi glnooaga —tatldai lSuusi.

Amaasi lgai itatldai:

—Aatama maitarmaamarada ooqui taatacaligami. Mosamaduga garooga agai vaa arDiuusi —tatadai ajudidíu.

⁴² Amaasi ASuusi itatadai:

—Issallicada arvaavoicamudai isDiuusi arganoogacamudai aidá gia aapima giñoigladamudai. Diuusi giñootoi maisiu mosaligi divia aaná. ⁴³ Aapima maitipalidi isalgiadagi istumaasi gnaagidi aaná cascada maimaataca giñmamaatatuldiaraga. ⁴⁴ Aapima ganooga aradi-aavora cascada aapima armaamarada adiaavora daida ivuaada lididi istumaasi agai ipalidi. Tucamidara abiaadara adiaavora argamuaacami daida aryaatavogami. Agai tomali amo imidagai maiaagai istumaasi arvaavoi baiyoma vascara mosyaatagá agai. Valsi istumaasi tatagitoi agai maitarvaavoi potuiga agai cascada. Agai roogada ducami vlsi aryaatavogami. ⁴⁵ Cascada silscada aaná gnaagidi istumaasi arvaavoi aapima maitiñvaavoitudai. ⁴⁶ Tomali amaadutai aapima gansaagida maitistutuidi isaagagi iñsaaná idui amo istumaasi soimaasicami. Silscada gnaagiada aaná istumaasi arvaavoi, ¿tuimasi maitiñvaavoitudai aapima? ⁴⁷ Diuusi maamarada sallicada oojoidi iscalcagi Diuusi ñooquida dmos aapima maicalca lididi Diuusi ñooquida, aapima maitarDiuusi maamarada cascada —tatadai ASuusi.

⁴⁸ Amaasi ajudidíu itatadai:

—Sallicada arvaavoi istumaasi aagai aatama sai aapi arsamaritano dai isviaa aapi amo diaavora tlaañicarudá —tatadai ajudidíu.

⁴⁹ Daida ASuusi aa noragi daida itatadai:

—Aaná gia maiviaa diaavora tlaañicarudá. Aaná mossiaa duutudai giñooga dai aapima maisiaa giñduutudai mossoiduucái giñnididi. ⁵⁰ Aaná maigagaagai siorá

⁵⁸ Taidλ λSuusi aa noragi daidλ itatλdai:

—Vaavuava ismaiquiaa vuusaicai Avraañicarū abi-aadλrλ catλvaagiλrλ daacatadai aanλ —tatλdai λSuusi.

⁵⁹ Amaasi vui λjudidíu ojoodai dai maicarsa λliatugai λgai λSuusi. Damos λSuusi gλλλsto ii dai vuusai λgλλ quiuupriaiñdλrλ. Dai λoodami saagida daivusai dai ii.

9

¹ Vaidλ λSuusi daivusquimi λmarλcλrλ dai tλλ λmo maiñlaadami. Podu vuusai λgai. ² Tλtai aatλmλ ma-maatarλdamigadλ λSuusi tλcacai daidλ itatλdai:

—Garmamaatλtuldiadamiga, ¿tuisi podu vuusai idi cλλli? ¿Voorλ soimaasi idui gocλλli isdλλdλdλ? —povλrtatλdai aatλmλ.

³ Taidλ λSuusi itatλdai:

—Idi cλλli maisoimaasi idui tomali λdλλdλdλ. Baiy-oma goovai maiñlai sai poduucai aa oodami maatλna is-sλλlicλdλ viaa guvucadagai Diuusi isduaaidagi. ⁴ Iñsilλsi uucami oidacagi tami oidigi daama aliλsi glaagai iñ-sivuaadagi aa duiñdadλ λgai ismaacλdλ giñootoi. Aimu is-tuigaco iscamaitistutuidi isaata vuaadagi tomali λmaadutai tomali aanλ. ⁵ Quiaa oidacatai aanλ tami oidigi daama aanλ soicλi oodami iscλλga maatλ calcagi istumaasi Diuusi ipλlidi isivuaadagi —tatλdai λSuusi.

⁶ Caaagacai gomaasi λSuusi dλvλλrapi sisiva dai vadlitu laachi dλvλλrai dai λmaiñlaadami vuupuidλ daama daf λdλvλλrai vaagiadλ. ⁷ Amaasi itatλdai:

—Imλdañi dai vacuana gλvuupuji λpiilrλ ismaacλdλ Siloé tλλgidu —tatλdai λSuusi.

Siloé tλiya λlidi ootosicami oodamicλdλ. Taidλ λmaiñlaadami ii dai vacoi gλvuupuji dai λpamu divia

dai canleeyi. ⁸ Amaasi laaduñdla lɔmadu aa ismaacɔdla lɔquioma nɔiditadai lmaiñlaadami icaiti:

—¿Maitasi aridi cɔlli ɔgai vaa ismaacɔdla daacatai gataanliña tumiñsi? —ascaiti ɔgai.

⁹ Vai aa icaiti:

—Ajl ɔgai vaa goovai —ascaiti.

Vai aa icaiti:

—Chu, maitarɔgai dɔmos arɔa maasi goovai —ascaiti.

Dɔmos acɔlli ɔlgi pɔcaiti:

¹⁰ —Aanɔava —ascaiti.

Amaasi ɔгаа tɔcakai daidɔ itɔɔdai:

—¿Ducatai nleeyi aapi sivi? —astɔɔdai.

¹¹ Tai ɔgai aa noragi daidɔ itɔɔdai:

—Acɔlli ismaacɔdla Suusi tɔlɔgidu vadɔitu dɔnɔlɔrai dai giñvuuruɔjana dagivi daidɔ pɔvaiñtɔɔdai ansai imɔna dai vacuanana giñvuuruɔi arɔilɔrɔ ismaacɔdla Siloé tɔlɔgidu. Antai aanɔ ii dai vacuanacai casistui aanɔ isɔnɔlavagi —astɔɔdai ɔgai.

¹² Amaasi tɔcakai ɔгаа daidi itɔɔdai:

—¿Vaa daja acɔlli? —astɔɔdai.

Tai ɔgai itɔɔdai:

—Maimaatɔ aanɔ —astɔɔdai.

¹³ Amaasi loodami vaidacai ɔgai ismaacɔdla mainɔaa-datadai lfariseo vuitari. ¹⁴ Aidɔsi aSuusi vadɔitu adɔnɔlɔrai ɔsɔsivaragacɔdla dai dagivi vuuruɔidɔrɔ ɔgai ismaacɔdla maiñlaadatadai aidɔ arɔbɔstaragai tasɔrɔ-catadai. ¹⁵ Casɔdla lfariseo arɔrɔ tɔcakai acɔlli dai pɔtɔɔdai:

—¿Ducatai nɔnɔaava aapi? —astɔɔdai lfariseo.

Tai ɔgai itɔɔdai:

—Giñdagiviamɔta dɔnɔlɔrai vagiadɔ giñvuuruɔi daama antai vacoɔi aanɔ dai sivi canleeyi —astɔɔdai.

¹⁶ Amaasi λmoco λfariseo icaiti:

—Λcλλi ismaacλdλ idui goomasi maitλrootosadλ Diuusi, λgai maisiaa duutudai ibλstaragai tasai cascλdλ —ascaiti λgai.

Dλmos aa icaiti:

—¿Ducatλ ivueeyi λgai naana maasi gλgλrducami isilr-soimaasi ivuaadami? —ascaiti λgai.

Poduucai λmoco aagai λmo istumaasi dai aa aagai λmai istumaasi. ¹⁷ Dai λpamu tλcacai λgai ismaacλdλ maiñlaadatadai daidλ itλtdai:

—¿Dai aapi pλtiya λgai aagaitai λcλλi ismaacλdλ gλduaadi? —astλtdai.

Tai λgai itλtdai:

—Aanλ gλnaagidi saidλ λrλmo Diuusi ñiooquitul-diadamigadλ —astλtdai.

¹⁸ Dλmos λjudidú maitipλlidadai isvaavoitudagi isλlquioma maiñlaadatadai λgai dai sivi canleeyi cascλdλ vaí λgai dλdλdλ λcλλi ismaacλdλ maiñlaadatadai. ¹⁹ Dai tλcacai daidλ itλtdai:

—¿Idisi λrganmara aapimλ ismaacλdλ pocaiti aapimλ sai maiñlaadami vuusai? ¿Ducatai canleeyi goovai sivi? —astλtdai λjudidú.

²⁰ Taidλ λcλλi dλdλdλ itλtdai:

—Maatλ aatλmλ isidi λrganmara dai ismaiñlaadami vuusai. ²¹ Dλmos maimaatλ aatλmλ isducatai sivi canleeyi goovai tomali maimaatλ aatλmλ sioorλ nλnλaavatu. λgλiavλr tλcaca aapimλ. Goovai casi λrgλducami. λgλi goovai gλnaagidiamu —astλtdai λdλdλdλ.

²² Potλtdai λgai λbλiditai λjudidú. λjudidú casi gλnaagi aipacoga sai isλmoco vaavoitudagi saidλ λSuusi λrλCristo λgai ismaacλdλ vaavoitudagi camaiviaaca λgai oigaragai isvapaacλdagi λjudidú quiuupaigadλrλ. ²³ Cascλdλ λcλλi dλdλdλ itλtdai sai tλcacana maradλ dai sai λgai casi λrgλducami.

²⁴ Amaasi aʒjudidíu ʌpamu vaí ʌcʌʌli ismaacʌdʌ maiñʌadatadai daidʌ itʌtʌdai:

—ʌʒgi Diuusi vaʌʌtarʌ icʌʌga ñioocada aapi dai maisiu ʌSuusi. Cʌʌga maatl aatʌmʌ saidʌ ʌSuusi ʌrsoimaasi ivuaadami —astʌtʌdai aʒjudidíu.

²⁵ Amaasi ʌgai aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—Aanʌ maimaatʌ isiaʌrsoimaasi ivuaadami ischo ʌpʌ. Mosʌcaasi maatl aanʌ iñsaanʌ ʌmañʌaadamicatadai dai sivi gia canʌnʌaava aanʌ —astʌtʌdai.

²⁶ Tai ʌpamu tʌcaca ʌgai daidʌ itʌtʌdai:

—¿Tumaasi idui ʌgai? ¿Ducatai idui pʌsicanʌnʌaava? —astʌtʌdai ʌgai.

²⁷ Tai aa noragi ʌcʌʌli daidʌ itʌtʌdai:

—Casian gʌnaagidi, ¿maitamʌscaʌ aapimʌ? ¿Tuimʌsi ipʌlidi isʌpamu gʌnaagida aanʌ? ¿Aapimʌ mʌsialʌpʌ vaavoituda ʌlidi? —astʌtʌdai ʌcʌʌli.

²⁸ Amaasi aʒjudidíu vui ñiooquimi ʌcʌʌli daidʌ itʌtʌdai:

—Aapiara vaavoitudai ʌgai dʌmos aatʌmʌ ʌʒgidi Mosesacaru sʌʌlicamigadʌ. ²⁹ Aatʌmʌ maatl isDiuusi ñiooqui Mosesacaru dʌmos maimaatʌ aatʌmʌ tomali siaadʌrʌ divia ʌSuusi —astʌtʌdai.

³⁰ Amaasi ʌcʌʌli aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—Calio maimaatʌ aanʌ istumaasi tʌtʌgitoi pocaititai aapimʌ. ʌSuusi giñʌnʌaavatu dai vaʌscaʌrʌ aapimʌ maimaatʌ siaadʌrʌ divia. ³¹ Cʌʌga gʌmaatʌ isDiuusi maicaʌ ʌsoimaasi ivuaadami baiyoma Diuusi caʌ mosʌcaasi ʌgai ismaacʌdʌ siaa duutudai Diuusi daidʌ ivuaadagi istumaasi Diuusi ipʌlidi. ³² Tomali ʌmo imidagai maicajiomacatadai aatʌmʌ isʌmaadutai duaadi ʌmoco ismaacʌdʌ maiñʌaadami vuusai dai nʌnʌaavatu. ³³ Isʌgai maitʌrDiuusi ootosadʌcamudai maitistutiadamudai ispo-duucai ivuaadagi —astʌtʌdai ʌgai ismaacʌdʌ maiñʌaadatadai.

10

¹ Vaavuava sai sioora varacldagi amo curarara daama salli maisiu quitaagiña salli agai gia rrasivogami. ² Aprastuuru agai dai nuucada acaniiru dai agai gia quitaagiña salli varacai. ³ Alalli ismaaclda quitaagiña claacana dai nuucadacana acaniiru tucara siuu duucu ami diviagi aprastuuru agai otoma cupioscaina. Acaniiru cll maata calcana aprastuuru hiooquida. Aprastuuru vapaidiña acaniiru poduucai istatlgida agai dai vuvaidi agai curaraindara. ⁴ Dai cavuvaidacai vllsi acaniiru aprastuuru baitqui imliña vaidl acaniiru oidina. Acaniiru cll maata hiooquida aprastuuru casclda. ⁵ Damos acaniiru maioidatucui amoco ismaaclda maimaatl agai baiyoma vorooyiña agai maimaatcatai hiooquida — taldai lSuusi.

⁶ lSuusi aagidi gomaasi ipaliditai ismamaatatuldagi loodami naana maasi istumaasi damos agai maimaatl cal.

⁷ Amaasi lSuusi apraamu aagidi loodami daidl italdai: — Vaavuava insaanl rran ducami lcurarai quitaagiñagadl siaa salli varacai acaniiru. ⁸ Vllsi amamaatatuldiadami yaatavogami ismaaclda dada maiquiaa diviacai aanl agai rrasivogami ducami damos Diuusi maamaradl maioidatucui agai. ⁹ Vaavuava insaanl rran ducami amo quitaagiña. Sioora ipaliadagi isivuaadagi istumaasi Diuusi ipalidi ginvaavoitudaitai agai gia poduucai cll-gacara vuvacai. Daidl lvaavoitudadami rran ducami caniru ismaaclda aprastuuru vlls tucagi vaapasai lcurarara dai vlls tasai nunucadai.

¹⁰ lRasivogami dada dai moscaasi mosgallsidiña dai coodaina dai siaa vvaadana naana maasi istumaasi damos aanl divia vaidl loodami tomastuigaco oidaca agai

vaamioma namaga istomasioorai dai cascada maitiipu sioora istutuidi isvoopoidagi giñooga giñaaduñi vaavoitudadami. ³⁰ Aana lamadu giñooga viaa agai vaa sallyicami daida agai vaa tagitoidagai dai agai vaa guvucadagai —tatadai ASuusi.

³¹ Amaasi Ajudidíu ramu vui ooodai dai maicarsa agaitadai ASuusi. ³² Taida ASuusi itatadai:

—Casivuaadana aana mui naana maasi gagarducami guvucadadacada giñooga aapima gansaagida. ¿Maascada agaicada giñmaicarsa agai aapima? —tatadai ASuusi.

³³ Taida Ajudidíu aa noragi daida itatadai:

—Maisiu ivuaadatai aapi amo istumaasi gaducami aatama gmaicarsa agai vui ñoocaitai aapi Diuusi aagaitai sai aapi arDiuusi damos aapi arcali —tatadai Ajudidíu.

³⁴ Amaasi ASuusi itatadai:

—Diuusi ñiooquidara pocaiti saida adudunucami Ajudidíu rdidiuusi ducami. Diuusi maacai sallyicami cascada. ³⁵ Cal maata aatama sai istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidara sallyicada arvaavoi. Dai Diuusi pocaiti sai agai ismaacada Diuusi maa amo sallyicami rdiuusi ducami. ³⁶ Dai Diuusi covai giñvusaitu daida giñootoi tami oidagi daama. ¿Ducatai povaiñtatadai aapima sai aana vui ñioocai Diuusi aagaitai ansaida raana Diuusi marada? ³⁷ Aana ivueeyi naana maasi gagarducami. Diuusi giñooga giñmaa amo sallyicami cascada. Dai cascada aliisi glaagai isaapima giñvaavoitudagi. ³⁸ Tomasi maivaavoitudai aapima istumaasi gnaagidi aana vaascara calga maata aapima isivuaadana aana naana maasi istumaasi gagarducami dai gomaasicada aliisi glaagai isvaavoitudagi iñsaana arDiuusi marada dai istvai aana tvaagiaiñdara dai poduucai vaavoitudagi sai

Diuusi giñooğa aana giñlɔmadu daja dai sai aana Diuusi giñooğa ɔmadu daja —tɔtɔdai ɔSuusi.

³⁹ Taidɔ ɔpamu ɔjudidíu ipɔlitadai isbɔiyagi ɔSuusi dai maisagi dɔmos ɔSuusi mosdaivunu ii.

⁴⁰ Amaasi ɔSuusi ɔpamu ii ɔgɔɔ aqui Jordán mɔɔmo-joradɔɔɔ siaaco ɔɔquioma gavapaconaitadai ɔVuana dai ami daaca agai. ⁴¹ Taidɔ mui oodami iji dai mɔɔ nɔidamu ɔSuusi daidɔ icaiti:

—Tomasi ɔVuana maitidui tomali ɔmo istumaasi gɔducami vɔɔscɔɔɔ vɔɔsi istumaasi aagai ɔgai aagaitai idi cɔɔli sɔɔlicɔdɔ ɔɔvaavo —caiti ɔoodami.

⁴² Tai ami mui oodami vaavoitu ɔSuusi.

11

¹ ɔmo cɔɔli Betaaniɔɔɔ oidɔcamí alia coococatadai. Lázaru tɔɔgidu ɔgai. Daidɔ ɔLázaru susuculidɔ ɔɔMaría dai Maaruta. ² María ɔgai dai ɔɔquioma tɔi asaiti sigian uuvaicɔdɔ ɔSuusi ɔɔcasodɔ daama dai gɔcɔu-pacɔdɔ gaqui. ³ Daidɔ María ɔmadu Maaruta ootoi ɔmo pɔiooñi sai aagidana ɔSuusi sai alia cooco ɔLázaru dai pɔtɔtɔdai ɔpɔiooñi ɔSuusi:

—Gɔɔɔbaitɔɔɔaacamiga, alia cooco gɔɔaamiiguga Lázaru —tɔtɔdai ɔpɔiooñi.

⁴ Tai mosmaí ɔSuusi daidɔ icaiti:

—ɔgai oí coocodagai dai tomasi muuquiagi vɔɔscɔɔɔ maisiu cascɔdɔ oí coocodagai. ɔgai oí coocodagai sai poduucai gooquiɔɔɔ mui oodami maatɔna issɔɔlicɔdɔ viaa guvucadagai Diuusi, dai sai ɔoodami maatɔna ɔɔɔɔ isalia cɔɔ tuiga aana Diuusi maradɔ —tɔtɔdai ɔSuusi.

⁵ Tomasi ɔSuusi sɔɔlicɔdɔ oigɔdai Maaruta ɔmadɔ suculidɔ ɔmadu Lázaru ⁶ vɔɔscɔɔɔ anaasi vii ɔɔɔ goo tasai. ⁷ Dai gooquiɔɔɔ pɔvɔɔtɔtɔdai ɔgai aatɔmɔ:

—Timɔda ɔpamu Judeeamu —gɔɔtɔtɔdai.

—Giñtlaanλdamiga, istami daacamudai aapi maimuuquimudai giñsiλλgi. ²² Dλmos cλλ maatλ aanλ sai Diuusi iduñia agai tomastumaasi istumaasi aagida aapi —tλtλdai λMaaruta.

²³ Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Gλsiλλgi λpamu duaacamu —tλtλdai λSuusi.

²⁴ Taidλ λMaaruta itλtλdai:

—λjλ, cλλga maatλ aanλ sai λpamu duaaca agai λgai siλλscadλ aiyagi istuigaco duduaacagi vλλsi coidadλ —tλtλdai λMaaruta.

²⁵ Amaasi λSuusi itλtλdai:

—Aanλanλ λgai dai λpamu duduaacalda iñagai coidadλ sitomastuigaco oidacamu λgai. Sioora giñvaavoitudai tomasi muuquiagi vλλscaraλ tomastuigaco oidaca agai tλvaagiλrλ. ²⁶ Dai sioora oidaga giñvaavoitudaitai λgai gia maiimia agai λDiaavora λλmadu. ¿Vaavoitudaiλsi aapi imaasi? —tλtλdai λSuusi.

²⁷ Taidλ λMaaruta itλtλdai:

—λjλ, vaavoitudiana isaapi λrλCristo, Diuusi maradλ ismaacλdλ tλvai tλvaagiaiñdλrλ. λgai vaa ismaacλdλ tλvλpi nλnλracatadai aatλmλ —tλtλdai λMaaruta.

²⁸ Caaagidi λMaaruta gomaasi dai ii dai duudusali aagidi gλsuculi María dai potλtλdai:

—Gλrmamaatλtuldiadami cadivia dai gλvaidi —astλtλdai λMaaruta.

²⁹ Amaasi mosmaí λgai gomaasi dai cλquiva dai ii dai mλλ viaatuli λSuusi. ³⁰ Maiquiaa vaatadai λSuusi caayλrλ. Quiaa momλλca claacatadai λgai siaaco aayi λMaaruta.

³¹ Aidasi λjudidíu ismaacλdλ quiiyλrλ daraacatadai λλmadu λMaría tλλ isλgai todian duucaí cλquiva dai otoma vuusai oidi λgai λMaría. λgai povλnλlidadai isimia agai λgai mλλca siaaco yaasari λsiλλgidλ dai ami suaacada agai.

³² Amaasi aλcai λMaría mλλca siaaco claacatadai λSuusi gλtootonacλdλ cλquiva λgai λSuusi vuidλrλ daidλ itλtdai:

—Giñbaitλcλaacamiga istami daacamudai aapi maimuuquimudai giñsiisi —tλtdai λMaría.

³³ Mostλagacai λSuusi issuanli λjudidíu λmadu λMaría sλλicλdλ soigλλli λgai. ³⁴ Daidλ itλtdai:

—¿Vaaco yaasa aapimλ λgai? —tλtdai λSuusi.

Tai λgai itλtdai:

—Gλrtλaanλdamiga tiñda pai nλida —tλtdai λgai.

³⁵ Taidλ λSuusi sosoa. ³⁶ Amaasi λjudidíu icaiti:

—Dañi sλλicλdλ oigλdaitadai goovai —caiti λjudidíu.

³⁷ Dλmos λmoco icaiti:

—Idi cλλli nλnλaavatu λmaiñλadami. Cλga istu-idimudai goovai issoiñagi λLázaru simaimuuquimudai λgai —caiti λgai.

— — —
³⁸ Taidλ λSuusi λramu soigλλli aidλsi caajimi λtλjovai siaaco yaasari λLázaru. Dai λtλjovai vaacλaacλrλ daja λmo odai gλducami. ³⁹ Taidλ λSuusi itλtdai:

—Maigovaiavλr daasa goodai —tλtdai λSuusi.

Taidλ λMaaruta suculidλ amuuquiadλ itλtdai:

—Giñtλaanλdamiga, casi λrλdui maaco tasai ismuu goovai dai galiuvai goovai nai iñλlidi aanλ —tλtdai λMaaruta.

⁴⁰ Dλmos λSuusi itλtdai:

—¿Maitasi λrvaavoi saidλ glaagidi aanλ isvaavoitudagi aapi nλidagi isDiuusi sλλicλdλ viaa guvucadagai? —tλtdai λSuusi.

⁴¹ Amaasi maigovai daí λgai λoodai. Taidλ λSuusi taí nλnλaava daidλ itλtdai Diuusi gλooga:

—Giñooga, baigiñλlidi aanλ aapicλdλ isgiñcλlcana aapi siuu duucu gλñiooquiada aanλ. ⁴² Cλga maatλ aanλ isvλλscλrλ giñcλlcana aapi dλmos sivi poduucai

glaagidi aanλ sai vλλsi idi oodami ismaacλdλ tanasi guuca vaavoitudagi isaapi giñootoi —tλtλdai λSuusi.

⁴³ Dai capotλλcai λSuusi cavami iña daidλ itλi:

—¡Lázaru vuusaiñi! —tλtλdai.

⁴⁴ Tai vuusai λmuuquiadλ dai quiaa biisapicatadai noonovidλ dai λcasodλ λmo icusi tλvλλducamicλdλ. Daidλ vuivasadλ λpλ quiaa biisapi λmo icusicλdλ. Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Uupanavurai vaidλ istuidλ aimλraiña —tλtλdai λSuusi.

⁴⁵ Dai muidutai λjudidíu ismaacλdλ oidatucuitadai λMaría vaavoitu λSuusi nλiditai isλpan duaacali λSuusi Lázaru. ⁴⁶ Dλmos λmoco λjudidíu ismaacλ vuidλrλ vλλtλ λSuusi iji dai nλida agai λfariseo dai aagidi istumaasi idui λSuusi. ⁴⁷ Amaasi λfariseo λmadu λtλtλaanλdamigadλ λpapaali gλnλmaragi λjudidíu dudunucami daidλ itλtλdai:

—¿Tuma duuna aatλmλ? Idi cλλli ivueeyi mui naana maasi gλgλrducami. ⁴⁸ Ismosdagitu aatλmλ dai maitiduniagi tomali λmo istumaasi muidutai vaavoituda agai λgai daidλ λtλtλaanλdamigadλ λromamanu dadimu dai daitudamu gλrquiupai ga gλducλdλ dai gλrcoodamu —tλtλdai λjudidíu.

⁴⁹ Dλmos λmoco λvaamioma tλtλaanλdamigadλ λjudidíu saagida ismaacλdλ Caifási tλλgidu dai aidλ uumiλrλ λgai λrbaitcλaacamigadλ λpapaali aa noragi daidλ itλtλdai:

—Vupuiirugami aapimλ, maimaatλ tomali λmo istumaasi. ⁵⁰ Maimaatλ aapimλ isvaamioma λrcλλgai aatλmλ gλrvλλtarλ ismuuquiagi λmo cλλli vλλsi oodami vλλtarλ dai poduucai maiugitimu vλλsi λoodami —astλtλdai Caifási.

⁵¹ Damos Caifási pocaiti maisiu poduucai tɔgitoitai ʌgi ʌgai baiyoma ʌgai ʌɾɔbaitɔclaacamigadɔ ʌparaali cascɔdɔ Diuusi poduucai tɔgitoli ʌgai ismuuquiagi ʌSuusi ʌjudidíu vʌɫtarɔ. ⁵² Dai maisiu mosɔcaasi ʌjudidíu vʌɫtarɔ muuquiá agaitadai ʌSuusi baiyoma vʌɫsi oodami ismaacɔdɔ aira oidaga vʌɫsi oidigɔɾɔ. ⁵³ Aidɔ tasɔɾɔ abi-aadɔɾɔ tɔtʌaanɔdamigadɔ ʌjudidíu gagaagaimi isducatai muaagi ʌSuusi.

⁵⁴ Cascɔdɔ ʌSuusi camaiaimɔɾai caayana ʌjudidíu saagida. Baiyoma ii ʌgai Judeeaiñdɔɾɔ mʌɫ Efraiinuamu ʌmo ali quiiyɔɾɔ oidigana ugidana. Dai movaasi daraaja aatɔmɔ ʌmadu ʌSuusi.

⁵⁵ Aidɔ camiaadimitadai ʌsiaa duudagai istuigaco ʌjudidíu tɔtɔgitoiña aidɔsi Diuusi cʌɫgacɔɾɔ vuvaitu cajiudadɔ Ejiipituaiñdɔɾɔ. ʌsiaa duudagai pascua tʌɫgidu. Dai muí oodami ʌaali quiiquiaindɔɾɔ iji Jerusaleenamu dai ami iduñi ʌgai istumaasi glaagaitadai siduñiagi maiquiáa ʌcaí ʌgʌɫ siaa duudagai. ⁵⁶ Gagaagaimi ʌoodami ʌSuusi dai ʌgʌɫ quiiupɔɾɔɾɔ guucacatadai dai airaco gʌntɔcacai daidɔ icaiti:

—¿Tumaasi tɔtɔgitoi aapimɔ? ¿Bais divimu ʌSuusi sivi siaa duudagɔɾɔ? —ascaiti.

⁵⁷ ʌfariseo ʌmadu ʌtɔtʌaanɔdamigadɔ ʌparaali gaaagidi sai sioorɔ matiagi siaaco daja ʌSuusi sai aagidaña vaidɔ ʌjudidíu bʌɫjiagi ʌSuusi.

12

¹ Quiaa viʌɫgacatadai naadami tasai isaayagi ʌsiaa duudagai taidɔ ʌSuusi ii Betaaniamu. Ami oidacatadai ʌLázaru ʌgai vaa ismaacɔdɔ ʌSuusi ʌpamu duaacali ʌcoidadɔ saagidaiñdɔɾɔ. ² Tai ami ʌoodami vaí ʌSuusi sai gauugana. Taidɔ ʌMaaruta gabibi dai ʌLázaru meesa

vuidarλ daiva λSuusi λmadu. ³ Amaasi λMaría vuua parλ taucami litro asaiti sigian uvadami sλλlicλdλ namλacami. Dai tλi λgai λasaiti λSuusi λcasodλ dai gλcuu-pacλdλ gaqui. Tai sλλlicλdλ sigian uvaitu vλsi λquiλrλ. ⁴ Amaasi λUudasi Iscaliote λmo maatarλdamigadλ λSuusi ñiooqui λSuusi. λgai vaa Uudasi λrSimuñi maradλ daidλ gatλλgida agaitadai λSuusi daidλ potλtλdai:

⁵ —¿Tuisi maitλgagaara idi asaiti sigian uvadami? Cλλga gλvuiimudai parλ vaic sientu piisu dai λgaicλdλ soiñamudai aatλmλ λsoitutuigami —tλtλdai λUudasi.

⁶ Dλmos λUudasi potλtλdai maisiu soigλλlidityai λgai λsoitutuigamicλdλ baiyoma λrλsivogami λgai cascλdλ pocaiti. λgai λrgartumiñsiga nuucadacamicatadai dai grλλsidiña. ⁷ Amaasi λSuusi itλtλdai:

—Daigitoñi goooqui. Dagitoñi vai bai daasana goovai gogaa asaiti ismaacλdλ vii asta mλsiλλscadλ giñyaasagi. ⁸ Vλλscarλ oidaca agai soitutuigami gλnsaagida vλrai soicλda dλmos aana maivλλscarλ oidacamu aapimλ gλnsaagida —tλtλdai λSuusi.

⁹ Muidutai λjudidíu maí isλSuusi Betaaniarλ daacatadai. Dai mλλca iji maisiu mosλcaasi nλidi λlidityai λSuusi dλmos nλidi λlidityadai λLázarλ λrλ. λgai vaa Lázarλ ismaacλdλ λSuusi duaacali coidλ saagidiaiñdλrλ. ¹⁰⁻¹¹ Dai muidutai judidíu maí isλSuusi duaacali λLázarλ dai cascλdλ gajiaadλrλ viaa λjudidíu vaavoidaragadλ dai vaavoitudaimi λSuusi. Cascλdλ λtλtλaanλdamigadλ λpa-paali bai idui ismuaagi λLázarλ λrλ.

¹² Mui oodami Jerusaleenarλ dada gosiaa duudagarλ. Dai cajyoma loodami sai siaadico divia agaitadai λSuusi

Jerusaleenlral. ¹³ Amaasi loodami guicuma souvali maamaradl dai iji dai mlal vuidlral aayi lSuusi dai iñaquimi daidl icaiti:

—Alial siaa duutudai aataml Diiusi. Aataml iplidi sai Diiusi alial calgacalral nlijadagi lraígadl ljudidíu ismaacaldl divia Diiusi guvucadadlaldl —caiti loodami.

¹⁴ Taidl lSuusi tlal lmo asñiitu dai dan daiva poduucal isduucal gaaagidi Diiusi ñiooquituldiadamigadl Diiusi ñiooquidlral dai podu oja:

¹⁵ Maitavlar duduaadicuda aapiml Jerusaleenlral oida-cami.

Dañi blriml gíraíga lmo asñiitu dan daitugai.

Asduu oja Diiusi ñiooquidlral.

¹⁶ Aidl lraldui gomaasi maimái aataml mamaatlr-damigadl lSuusi istuusi podui. Damos gooquílral aidlsi lSuusi lramu nora tlavaagiamu aidl gia tlgitu aataml is-Diiusi ñiñiooquituldiadamigadl oja Diiusi ñiooquidlral aagaitai lCristo dai sai poduucal lralduña agaitadai.

¹⁷ Loodami ismaacaldl moguucacatadai lSuusi lmadu aidlsi lgai val lLázaru quiaa yaasapicatai lgai dai nlidi lgai islSuusi duaacali lLázaru coidadl saagidiaiñdlral aagidi aa oodami istumaasi nlidi. ¹⁸ Cascaldl iji loodami dai mlal vuidlral aayi lSuusi. Call maatl loodami islSuusi idui lmo istumaasi glducami. ¹⁹ Amaasi lfariseo aipaco glnaagidi daidl icaiti:

—Dañi. Maitistutuidi aataml isbliyagi lSuusi sivi. Vllscatai oidátucui lgai cascaldl —ascaiti lfariseo.

²⁰ Loodami saagida ajioopaitadai lmo giliego. Lgai dada Jerusaleenlral sai siaa duutuda agai Diiusi lsiaa duudaglral. ²¹ Dai lgai miaadlral guuquiva lPiili ismaacaldl lrbetasaidlral oidacami. Betasaida lralmo ali quii Galilea dlvlrlral. Daidl loodami giliego italdai lPiili:

—Aapi cλλli, aatαmλ nλida λrλlidi λSuusi —astλtλdai λgiliego.

²²Taidλ λPiili ii dai aagidi λAandλrλsi. Taidλ vλgoocatai iji dai aagidi λSuusi. ²³Amaasi λSuusi itλtλdai:

—Aanλ λrλgai ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami dai caaayi istuigaco matiagi oodami isvaamioma namλga giñsλλlicamiga sitomasmaascλdλ sλλlicami. ²⁴Vaavuava isamo caidλ tλligi vλλscλrλ mosaliamaduacana asta masiλλscadλ λsiagi vai vusacλi vupusiadλ dai gλrλrai vai uugiatai λstucai dai muuratai vai muidarλi tλligi. ²⁵Sioorλ ivuaadagi λλgi istumaasi ipλlidi, λgai gia iimimu λDiaavora λλmadu, dλmos sioorλ maiivuaadagi λλgi istumaasi ipλlidi tami oidigi daama λgai gia cλλgacλrλ vuusaimu dai tomastuigaco oidacamu tλvaagiλrλ. ²⁶Isλmaadutai giñsoicλda λliadagi glaagai isgiñoidátucudagi dai tomasi-aaco aimλrda aanλ movaasi aimλradagi λgai λrλ. Dai sioorλ giñsoicλi, giñooga cλλgacλrλ nλijada agai, λgai.

— — —

²⁷Camuquidan tada aanλ soigiñλlidity. Dλmos vλλscλrλ maiaagidamu aanλ giñooga sai giñsoiñana is-maisii soimaasi taatagi aanλ. Aanλ divia tami oidi daama dai soimaasi taata iñagai dai muuquia iñagai oodami vλλtarλ, cascλdλ maiaagidamu aanλ giñooga sai giñsoiñana nai maisoimaasi taata aanλ. ²⁸Baiyoma aagidamu aanλ giñooga sai vλλsi oodami maatλna sai Diuusi λrbaitλcλaacamigadλ vλλsi oidigi dama oidacami dai sai vλλscatai siaa duutuadagi Diuusi —tλtλdai λSuusi.

Amaasi ñioo Diuusi tλvaagiaiñdλrλ daidλ itλtλdai λgai λSuusi:

—λoodami gia maatλ isaapi siaa giñduutudai soimaasi taatamai aapi cascλdλ —tλtλdai Diuusi.

²⁹ Taidλ loodami ismaacλdλ novaasi guucacatadai daidλ cai isDiuusi ñioo icaiti sai covoi oidigi dai aa oodami icaiti:

—Λmo tλaañicarudλ Diuusi ñiooqui —caiti.

³⁰ Amaasi λSuusi potλtλdai loodami:

—Pocaiti giñooگا sai aapimλ maatλna isλgai cλλgacλrλ giñnλidi. ³¹ Camiaadimi istuigaco camainamλaca agai λDiaavora sλλlicamigadλ tami oidigi daama baiyoma aanλ iñsλλlicamiga namλaca agai. ³² Dai mλsiλλscadλ giñsi-isagi curusiaba Diuusi soiña agai muidutai vλsi oidigi daama sai giñvaavoitudana —tλtλdai λSuusi.

³³ Potλtλdai λSuusi sai maatλna loodami isducatai muuquia agai λgai. ³⁴ Taidλ loodami aa noragi daidλ itλtλdai:

—Diuusi ñiooquidλrλ pocaiti saidλ λCristo tomastu-igaco oidaca agai. ¿Ducatλ caiti aapi saidλ loodami siisapa agai λmo curusiaba λgai ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami? ¿Sioora λgai ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami? —tλtλdai loodami.

³⁵ Amaasi λSuusi itλtλdai:

—Aanλ quiaa daacamu aapimλ λmλadu λrλ chiλλqui tasai dai gλnmamaatulda iñagai aanλ. Cλλgavλr giñcaλca aapimλ istumaasi gλnaagidi aanλ vai poduucai cλλgacλrλ oidacagi dai cλλgacλrλ vuvaquiagi. Sioora maicλλgacλrλ oidaga maimaata siaaco iimia agai coocai. ³⁶ Aliasi gλaa-gai isvaavoitudadagi aapimλ istumaasi gλnmamaatλtλldi aanλ quiaa daacatai aanλ aapimλ gλnλλmλadu vai poduucai cλλgacλrλ oidaca aapimλ —tλtλdai λSuusi.

Caaagidacai λSuusi imaasi ii abiaadλrλ dai gλλλsto taidλ loodami camaitλλ.

³⁷ λSuusi idui mui naana maasi istumaasi gλrgλrdu-cami loodami vuitapi dλmos vλλscλrλ maivaavoitu λgai.

ʌgai ismaacɫɫa giñootoi. ⁴⁶ Aanɫ andivia tami oidigi daama vai ʌoodami maatɫna istumaasi Diuusi ipɫidi isivuaadagi dai divia aanɫ sai sioora giñvaavoitudagi camaisoimaasi ivuaadagi. ⁴⁷ Tomasioora sioora calcagi istumaasi gaaagiada aanɫ dai maitiñɫɫgiadagi aanɫ maitɫɫgai ismaacɫɫa gaaagida iñagai isducatai soimaasi taata agai ʌgai. Aanɫ divia tami oidigi daama sai calgacɫɫa vuuvacɫna oodami, dai maisiu aagida iñagai oodami isducatai soimaasi taata agai ʌgai. ⁴⁸ Tomasioora sioora gajiaadɫɫa giñviaa aanɫ dai maivaavoitudai giññiooqui ʌgai gia sɫɫicɫɫa soimaasi taata agai siɫɫscadɫ caugitiɫgi oidigi. Giñmamaatatuldiaragacɫɫa calga gɫamaatɫmu isɫgai ɫsoimaasi ivuaadami. ⁴⁹ Istumaasi aagai aanɫ maitɫraan ɫgi giññiooqui baiyoma aanɫ aagai mosɫcaasi istumaasi ipɫidi giñooa. ʌgai giñootoi daidɫ giñaagidi istumaasi gɫnaagida aanɫ dai istumaasi gɫnmaatɫtuldiagi aanɫ. ⁵⁰ Dai cal maatɫ aanɫ sai istumaasi giñaagidi giñooa ansai gaaagidana gomaasicɫɫa calgacɫɫa vuvacɫi oodami. Cascɫɫa aanɫ angaaagidi mosɫcaasi istumaasi giñɫɫjai giñooa ansai gaaagidana —caiti ɫSuusi ʌoodami.

13

1 Dai cayoga aayitadai ɫsiaa duudagai istuigaco ɫjudidíu tɫɫagitoiña aidɫsi Diuusi calgacɫɫa vuvaitu Ejiipituaiñɫɫa, mosɫmo tasai viɫɫga. Camaatɫcatadai ɫSuusi iscaaayi istuigaco daivunu imia agai ʌgai idi oidigiaiñɫɫa dai ɫpamu noragia agai mɫɫca siaaco daja oogadɫ. ɫSuusi sɫɫicɫɫa oigɫdai vɫsi ismaacɫɫa vaavoitudai ʌgai tami oidi daama, vɫsi gɫibɫdagacɫɫa oigɫdai ʌgai.

² Dai ΔSuusi λmadu aatλmλ mamaatλrdamigadλ gacueeyitadai tucara. Taidλ λquiomα abiaadλrλ ΔDiaavora divia Simuñi maradλ λUudasi Iscaliote λmadu dai ipλlitu isgatλλgida λgai ΔSuusi sai bλλna λgai ismaacλdλ vuidλrλ vλλtλcatadai. ³ ΔSuusi maatλcatadai isDiuusi oogadλ λgai ootoi tami oidi daama tλvaagiainδrλ dai isλpamu gaamu aa gλsiagi Diuusi λmadu. Dai λgai maatλcatadai λrλ isλoogadλ camaa guvucadagai sai tλaanliña vλλsiaλcatai. ⁴ Daidλ quiaa acueeyitadai ΔSuusi λmadu aatλmλ mamaatλrdamigadλ dai cλquiva λgai dai maigo dai gλdaamanaga yuucusi dai bλi λmo gaquidacarui dai gλrpuraan vuu. ⁵ Amaasi toa suudagi λmo vaateejλrλ dai glaagacai gλrvacuañimi gλrλλcaso aatλmλ mamaatλrdamigadλ. Dai gaquigi gaquidacarucλdλ ismaacλdλ gλpuraana vuutadai.

⁶ Dai aidλsi vacuaañda agaitadai λgai ΔSimuñi Piiduru λλcasodλ λgai potλtλdai:

—¿Aanλ iñλλcaso pλsvacuaana agai λrλ? —tλtλdai.

⁷ Taidλ ΔSuusi aa noragi daidλ itλtλdai:

—Sivi maimaatλ nλidi aapi istuma vueeyi aanλ dλmos gooquirlλ gia maatλ nλidamu aapi —tλtλdai.

⁸ Dλmos ΔPiiduru itλtλdai:

—Aanλ giñλλcaso gia tomali λmo imidagai maitiñvacuaañdamu aapi —tλtλdai.

Taidλ ΔSuusi itλtλdai:

—Ismaivacuaana aanλ gλλλcaso aidλ gia aapia maitλrgiñaduñi —tλtλdai.

⁹ Taidλ ΔSimuñi Piiduru itλtλdai:

—Giñbaitλcλaacamiga aidλ gia maisiu mosλcaasi giñλλcaso vacuaanamu aapi, glaagai pλsvacuaanagi aapi giñnoonovi daidλ giñmoo λrλ —tλtλdai.

¹⁰ Dλmos ΔSuusi itλtλdai:

—Sioora utudami ganvapaatlviagi maitlaagai isvllasi tuucugadl vacuaanagi moslcaasi llcasodl glaagai isvacuaanagi. Dai aapiml cavuaañicam vii dalmos maisiu vllscatai —tatldai lSuusi.

¹¹ Clal maí lSuusi sioora tllgida agaitadai, cascldl pocaiti sai maivllscatai vuaañicam vii, poduucal tliya llidi lSuusi islrsoimaasi ivuaadami lgai ismaacldl tllgida agaitadai.

¹² Dai canaato vacuaañdacai lSuusi aatml mamaatlr-damigadl llcasodl lramu glai gldaamanaga yuucusi dai lramu daiva meesa vuidarl. Daidl itatldai aatml mamaatlrdamigadl:

—¿Maatmlasi nldi aapiml istumaasi idui aanl aapimlclldl? ¹³ Aapiml mamaatluldiadami dai baitlclaacami giñaagai daidl lrvavoi iñsaanl lrmamaatluldiadami daidl lrbaitlclaacami cascldl poduucal claga aagai aapiml. ¹⁴ Dai aanl iñsmaacldl lrgamamaatluldiadamiga daidl lrgabaitlclaacamiga cavacoi aanl aapiml gnlccaso cascldl aliási glaagai mlsaiapacoga ganvacuaañdiadagi aapiml gnlccaso. ¹⁵ Aapiml aliási glaagai mlsivuaadagi lprl isducatai ivueeyi aanl. ¹⁶ Vaavuava istumaasi glnaagidi aanl sai tomali lmo pioñi maivaamioma nmlga isgaaamu dai tomali lmo ootocami maivaamioma namlga sil lgai ismaacl otoi. ¹⁷ Mlsimaatl cal aapiml vllsi imaasi dai llgigitai cal slllicldl baiglnliadamu aapiml.

¹⁸ Dai aanl maivllscatai glnaagai aagaitai mlsaidl lrsoimaasi ivuaadami. Clal maatl ismaacldl lcvovai vuvaitu aanl. Dai vllscarl aliási glaagai islrlduñiagai istumaasi aagai Diuusi ñiooquidarl dai poduucal aagai: “Lgai vaa ismaacldl giñllmadu acueeyi casi giñvuidarl gai”, caiti Diuusi ñiooquidarl. ¹⁹ Glnaagidi aanl imaasi maiquiaa lprduucal vai poduucal silscadl lprduñiagi

aapiml vaavoitudana iñsaanl lrlgai iñsmaacldl aagai aanl. ²⁰ Vaavuava istumaasi glnaagidi aanl sai sioorl miaadlgidagi giñootosa lgal gia giñmiaadlgi aanl lrl dai sioorl giñmiaadlgidagi aanl lgal gia miaadlgi lgal ismaacldl giñootoi —gartatldai lSuusi.

²¹ Caaagidacai lSuusi imaasi sllicldl soigllli lgal dai sllli aagidi dai potatldai:

—Vaavuava ismaadutai aapiml giñtlagida agai saidl giñblana giñvuidarl vlltcaml —tatldai lSuusi.

²² Amaasi aatml mamaatardamigadl lgal aipaco garhnlidimi vllscatai maimaatlcatai ismaacldl aagai lSuusi.

²³ Aanl lSuusi abaana daivacai gauu. Aanl al-lalsi giñoigldaiña lSuusi. ²⁴ Vaidl lSimuñi Piiduru glnoovicldl giñsisigidi ansai tlcacana sioorl aagai lgal.

²⁵ Amaasi aanl aabanion daiva lSuusi daidl itatldai:

—Giñbaitlcaacamiga. ¿Voorl aagai aapi? —tatldai aanl.

²⁶ Taidl lSuusi giña noragi daidl povaiñtatldai:

—Vadlidamu aanl laachi paana dai sioor maaquia aanl lgiava lgal —iñtatldai.

Amaasi vadlitu laachi paana dai maa lUudasi. Lgal lrmradl Simuñi Iscaliote. ²⁷ Dai mosbli lUudasi lpaana daidl lDiaavora vaa ibldagarl lgal. Amaasi lSuusi itatldai lUudasi:

—Istumaasi iduñia agai aapi, otoma iduñi tuduidi —tatldai.

²⁸ Damos tomali lmaadutai ismaacldl mees vuidarl daraaja maimaatl cal istuisi potatldai lSuusi. ²⁹ lUudasi lgal dai bai darasacana vllscatai tumiñsigadl cascldl llmadutai poduucal glntatlgito sai Suusi tlaanli is-savda lgal lmo istumaasi ltumiñsicldl lsiia duudagarl vlltarl silrl maaquiagi lmo istumaasi lsoituutuigami.

³⁰ Dai mosgau ʌpaana ʌUudasi dai vuusai quidigamu. Dai casi ʌrtucarʌcatadai.

— — — — —
³¹ Dai mosvuusai ʌUudasi taidʌ ʌSuusi potʌi:

—Sivi gia maatʌmu oodami issʌʌlicʌdʌ viaa aana guvucadagai aana iñsmaacʌdʌ viaa ʌmo sʌʌlicami. Dai maatʌmu ʌpʌ issʌʌlicʌdʌ siaa duutudai aana Diuusi giñooa muucucʌi aana curusiaba sai cʌʌgacʌpʌ vuvacʌna oodami poduucʌi isduucʌi ʌgai ipʌlidi. ³² Siʌʌscadʌ aana iñsmaacʌdʌ viaa ʌmo sʌʌlicami tʌʌgidagi ʌoodami isDiuusi giñooa sʌʌlicʌdʌ viaa guvucadagai aidʌ gia Diuusi giñooa tʌʌgidamu oodami issʌʌlicʌdʌ viaa aana guvucadagai ʌpʌ. Dai otoma iduñimu ʌgai gomaasi. ³³ Giñaaduñi camaitʌvʌpi daacamu aana aapimʌ gʌʌʌmadu. Aapimʌ giñgaagamu dai maitiñtʌʌgimu. Dai aana angʌnaagidi aapimʌ ʌpʌn duucʌi aagidi aana ʌjudidʌ sai mʌʌca siaaco imiagi aana, aapimʌ maitistutuidi isiimiagi. ³⁴ Dai aana gʌnaagidi idi ñiooqui utudui sai aapimʌ aipacoga gʌnoigʌadaiña. Poduucʌi isduucʌi gʌnoigʌdai aana poduucʌi ʌpʌ aliʌsi gʌaagai mʌsiaapimʌ aipacoga gʌnoigʌadagi. ³⁵ Vai poduucʌi vʌʌsi oodami oidi daama cʌʌga maatʌmu mʌsiaapimʌ ʌrgiñmamaatʌrdamiga —tʌtʌdai ʌSuusi.

— — — — —
³⁶ Taidʌ ʌSimuñi Piiduru itʌtʌdai:

—Giñbaitʌcʌaacamiga, ¿pa imia ʌgai aapi? —tʌtʌdai.

Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Mʌʌca siaaco imia iñagai aana aapi maitistutuidi isiñoidági sivi, dʌmos gooquiʌrioma giñoidámu aapi —tʌtʌdai ʌSuusi.

³⁷ Amaasi ʌPiiduru itʌtʌdai:

—GiñbaitΛcΛaacamiga, ¿tuisi maitistutuidi aanΛ isloidá sivi? AanΛ baigiñduu iñsmuuquiagi aapi gΛvΛΛtarΛ —tΛtΛdai.

³⁸TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Mospocaiti aapi isbaigΛduu pΛsmuuquiagi aanΛ giñvΛΛtarΛ. Baiyoma sivi tucarΛ maiquiaa cucuicai Λtacucu potΛimu aapi vaicojo ismaitΛgiñmaatΛ.

14

¹MaitavarvuaamΛ ΛnΛliada aapimΛ. CΛlgavΛr vaavoi-tudada Diuusi dai cΛlgavΛr giñvaavoitudada aanΛ ΛpΛ.

²MΛΛca siaaco daja giñooga muidu baabaqui. Dai mΛΛca imia iñagai aanΛ dai movai duuñimu aanΛ siaaco oidaca aapimΛ. Ismaitarvaavoicamudai imaasi aanΛ gia maitΛ-naagidamudai. ³Dai caimΛcai aanΛ bai duuñimu siaaco oidaca aapimΛ aidΛ gia Λpan divimu aanΛ daidΛ gΛnvaidacamΛ aanΛ vai aapimΛ oidacagi aan iñΛΛmadu. ⁴AapimΛ gia cΛΛ maatΛ siaaco imia iñagai aanΛ dai maatΛ ΛpΛ voi —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁵TaidΛ ΛTomás itΛtΛdai:

—GiñbaitΛcΛaacamiga aatΛmΛ maimaatΛ siaaco imia agai aapi. ¿DuucataΛ maatΛna aatΛmΛ voi? —tΛtΛdai.

⁶TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—AanΛ voi iñducami aapimΛ gΛnvΛΛtarΛ cascΛdΛ aanΛcΛdΛ aimu aapimΛ mΛΛca siaaco daja Diuusi. Dai aanΛcΛdΛ maatΛmu istumaasi Λrvaavoi. Dai aanΛ gΛn-maacai ibΛdagai utudui. MosΛcaasi sioorΛ giñvaavoi-tudagi aimu mΛΛca siaaco daja giñooga. ⁷IscΛΛga maatΛ-mudai aapimΛ iñsioorΛ aanΛ aidΛ gia maatΛmudai aapimΛ giñooga ΛpΛ. DΛmos sivi maatΛ aapimΛ Λgai canΛidi Λgai cascΛdΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁸TaidΛ ΛPiili itΛtΛdai:

—GiñbaitaClaacamiga, gardagitoñi tasnida aatama Diuusi garooga. Moscaasi gomaasi iplidi aatama —tatadai aPiili.

⁹ Taid aSuusi itatadai:

—Piili, mos a tava pi daja aana gannamadu. ¿Ducatai maitiñmaat aapima quiaa? Siorea giñnidi agai nidi giñooga ara. ¿Tuirasi giñaagidi iñsaana gandagituagi masnidagi aapima Diuusi garooga?

¹⁰ ¿Maitarasvaavitudai aapi ismosmadugan tuutuiga aana lamadu garooga? Idi ñioqui ismaacada gnaagidi aana maisiu aagi giñtagitoidacada aagi aana. Garooga agai daida giñlamadu daja daida giñmaa guvucadagai isiduuna aana aa duiñdagada agai.

¹¹ Giñvaavitudavurai aapima ismadugan tuutuiga aana lamadu garooga. Ismaitiñvaavitudai moscaasi giññioquicada aida gia giñvaavitudavurai aapima anaana maasi gagarducamicada iñsmaacada ivuaadana aana. ¹² Sallicada arvaavoi isagai ismaacada giñvaavitudai iduñimu ara naana maasi gagarducami poduucai isduucai ivueeyi aana dai asta istumaasi gagarducadioma iduñia agai agai. Aana noragimu malca siaaco daja garooga cascada. ¹³ Dai siuu duucu daanada aapima Diuusi giñvaavitudacai taanadavurai istumaasi iplidi naida gannaaquimu aana vai poduucai gmaatiagi isviaa guvucadagai giñooga. ¹⁴ Sallicada iduñimu aana tomastumaasi istumaasi ismaacada taanadagi aapima giñvaavitudacai.

¹⁵ Masiaapima iñoigadai agiditai avarcaaca ismaacada gnaagidi aana. ¹⁶ Siaana daanadamu garooga isagai gnootosdamu gaibadaga vai agai gansoicadagi masai vaamioma canga vaavitudaiña daida baiganliatudagi aran duucai aana gansoicai

daidla baiglanliatudai sivi. Agai vaa agai daidla gamaatatludiamu mosacaasi istumaasi arvaavoi. Dai agai vaascara gnanlamadu daaca agai. ¹⁷ Loodami maivaavoitudadami maimaata Diiusi Iblada tomali maimaata istan daja agai cascada maitistutuidi isdagituagi islamadu daacagi. Damos agai cadaja aapimla gnanlamadu daidla gnanlamadu daaca agai tomastuigaco cascada aapimla maata Diiusi Iblada. ¹⁸ Aana gia maitandagitomu silagi daraaca aapimla. Apan divimu aana daidla gnanlamadu daacamu. ¹⁹ Otoma loodami tami oidi daama oidacami camaitiñlijadamu, damos aapimla gia giñtagimu apamu. Aana gia apamu duaacamu cascada aapimla oidaca agai tomastuigaco. ²⁰ Aida gia aapimla maatamu iñsaana vaascara daja Diiusi giñooga lamadu. Dai aana vaascara gnanlamadu daja. ²¹ Ismaadutai maatacagi istumaasi gatlaani aana dai lagiditai calcagi poduucal cal maata aana issallicada iñoigadai agai. Dai Diiusi giñooga oigladamu vaascatai ismaacada giñoigadai. Dai aana lapa oigladamu agai. Dai aana maatatuldamu agai iñsaana daja agai lamadu —tatadai asuusi.

²² Aida gia ñioo asudasi (idi aramai Uudasi maisiu Uudasi Iscaliote) dai potatadai:

—Garbaitacaacamiga, ¿ducatai aapi garmaatatludamu mosacaasi aatama pasgarlamadu daja dai maimaatatulda agai loodami maivaavoitudadami? —tatadai.

²³ Taidla asuusi itatadai:

—Sioora giñoigadai agai gia lagiditai calcamu giññoiqui. Daidla garooga oigladamu agai. Dai giñooga lamadu aana daraajamu agai lamadu. ²⁴ Sioora maitiñoigadai agai gia mailagiditai cal giññoiqui. Idi ñiooqui ismaacada gnaagidi aana maisiu mosalgi

ganaagidi aana baiyoma gomaasi arñiooquida Diuusi giñooga dai agai giñootoi.

²⁵ Aana ganaagidi vvasi imaasi quiaa aimaraitai tami oidi daama aapima ganlamadu. ²⁶ Dai daañidamu aana Diuusi giñooga sai agai ootosana galbadaga sai agai gan-nuucadacana daida baiganeliatudana. Agai agai daida ganmaatatludiamu vvasialcatali dai agai gantagitotulda vvasi istumaasi ganaagidi aana.

²⁷ Canoragimu aana dmos aapima daraajamu dai gani-ibastacan tadacamu ganiibadaga. Vvascara aana gani-ibastudan tadatudamu ganiibadaga maisiu aran duucai oodami caiti isiibastudan tadacana. Maitavar vvaama anliada aapima tomali mailabiada tomali amo istumaasi. ²⁸ Aapima casi gincal iscaiti aana isimia inagai malca siaaco daja garooga dai inaramu divimu aana dai mapai daraajamu aatama. Issalicada giñoigladamudai aapima aida gia baiganliadamudai calcali inisia inagai aana. Giñooga vaamioma viaa guvucadagai insaan cascada. ²⁹ Aana ganaagidi imaasi sivi maiquiaa ardui vai poduucal silscada arduñiagi aapima calga vaavoi-tudamu istumaasi ganaagidi aana.

³⁰ Camaitavari ganaatagidamu aana aapima. Casi barimui adiaavora. Agai agai dai tlaanli loodami ismaacada maitiñvaavoitudai. Dmos agai maitistutuidi ancada. ³¹ Dmos vvascara glaagai ispoduucal arduñiagi vai loodami maatiagi insaan oigadai garooga daida insaan ivueeyi vvasi istumaasi gintlaanli agai. Guuquivavurai aapima. Timada tabara.

15

¹ Uuvasi dladal inducami aana. Dai uuvasi dladal nuucadacami ducami Diuusi garooga. ² Amaamarada

ismaacɔɔɔɔ maiiibiatai guicumai ɔnuucadacami daidɔ ɔgaquiadɔ maamaradɔ guicumai ɔɔɔɔ vai poduucai vaamioma ɔɔɔɔ iibiatai ɔuuvasi dɔɔɔɔ. ³ Daidɔ ɔmaamaradɔ ismaacɔɔɔɔ ɔɔɔɔ iibiatai gɔnducami aapimɔ ɔɔɔɔ giɔɔvaavoitudaitai. ⁴ Maitavɔɔ gajiaadɔɔɔ giɔɔviaa aapimɔ dai aana ɔmaigajiaadɔɔɔ gɔɔɔviaa ɔɔɔɔ. ɔuuvasi maamaradɔ maisiu ɔɔɔɔ iibiatai. Mosɔɔɔɔasi ɔmaamaradɔ ismaacɔɔɔɔ quiaa arasaca ɔuuvasi dɔɔɔɔ istutuidi isiibiatagi. Dai poduucai aapimɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ. Mosɔɔɔɔasi siooɔɔ apiavaavoitudada giɔɔɔɔooqui istutuidi isɔɔɔɔgacɔɔɔ ɔidacagi.

⁵ ɔuuvasi dɔɔɔɔ iɔnducami aana dai aapimɔ maamaradɔ gɔnducami. Siooɔɔ ɔmaigajiaadɔɔɔ giɔɔviaagi ɔgai vaamioma ɔɔɔɔ istutuidi isɔɔɔɔgacɔɔɔ ɔidacagi. Aatama ɔmapai daraaja cascɔɔɔ. Aapimɔ ɔɔɔɔ maitistutuidi isiduɔɔiagi tomali ɔmo istumaasi ɔɔɔɔgɔducami. ⁶ Siooɔɔ gajiaadɔɔɔɔ viaa giɔɔɔɔooqui gajiaadɔɔɔɔ viaamu aana ɔɔɔɔ, poduucai isduucai gɔɔguicomai ɔuuvasi maamaradɔ ismaacɔɔɔɔ maiiibiatai dai gaquisarɔi. Dai gooquiɔɔɔɔ gɔɔɔɔpaidi ɔmaamaradɔ gaquiadɔ daidɔ mɔmɔɔiɔi.

⁷ Isaapimɔ maitiɔndagitu dɔmos baiyoma apiavaavoitudada giɔɔmamaatatuldaraga aidɔ gia giɔɔtaɔɔɔimu istumaasi ipɔliadagi dai aidɔ gia aana gɔɔnmaaquimu.

⁸ Siɔɔɔscadɔ aapimɔ ɔɔɔgacɔɔɔ ɔidacagi poduucai siaa duutuda aapimɔ Diuusi, dai poduucai ɔɔɔɔ gɔmaata isaapimɔ ɔrgiɔɔmamaatɔrdamiga.

⁹ Poduucai isduucai giɔɔoigɔɔɔdai giɔɔooga poduucai aana ɔɔɔɔ gɔɔnoigɔɔɔdai aapimɔ. Apiavɔɔ tɔtɔgitoda aapimɔ iɔɔsgɔnoigɔɔɔdai aana.

¹⁰ Isɔɔɔgiadagi aapimɔ giɔɔmamaatatuldaraga poduucai tɔtɔgitodamu aapimɔ iɔɔsgɔnoigɔɔɔdai aana. Dai aana ɔɔɔɔ ɔɔgidi vɔɔasi istumaasi giɔɔaagidi giɔɔooga dai baigiɔɔɔlidi aana giɔɔoigɔɔɔdaitai ɔgai.

¹¹ Gɔnaagidi aana idi ɔɔooqui vai poduucai aapimɔ baigɔɔɔliadagi aana iɔɔɔmadu dai isvɔɔasi gɔɔniibɔdacɔɔɔ

baigɔnɔliada aapimɔ. ¹² Dai aana gantɔjai masiaipacoga gɔnoigɔada aapimɔ poduucai isduucai gɔnoigɔdai aana. ¹³ Siorea aliɔsi oigɔadagi amoco gɔaduɔni ɔgai gia bai gɔduu ismuuquiagi ɔgai vɔɔtarɔ. ¹⁴ Dai aapimɔ ɔrgiɔaaduɔnicamu masivuaadagi istumaasi gɔnaagidi aana. ¹⁵ Aana camaigiɔpipiooɔiga gɔnaagai. ɔpiooɔi maimaatɔ istuma vueeyi aamudɔ cascɔdɔ. Baiyoma aana giɔaaduɔni gɔnaagai. Aana casi gɔnaagidi vɔɔsi istumaasi giɔaagidi giɔooga cascɔdɔ. ¹⁶ Aapimɔ maiɔcovai giɔnvusaitu baiyoma aana ɔcovai gɔnvuvaitu aapimɔ. Dai aana gɔnootoi aapimɔ sai aagidana giɔɔiooqui aa oodami vɔɔscɔrɔ cɔɔgacɔrɔ oidacatai aapimɔ. Daidɔ giɔooga gɔnmaaquimu vɔɔsi istumaasi taaɔɔdagi aapimɔ giɔvaavoitudaitai. ¹⁷ Dai aana gantɔaanɔi siaipacoga gɔnoigɔlada aapimɔ.

¹⁸ Isɔoodami gɔncɔɔdadagi aapimɔ gantɔgitovurai isaana giɔcɔɔdaina ɔgai ɔrɔga. ¹⁹ Isaapimɔ uurapɔcɔdamudai ɔoodami maivaavoitudadami aidɔ gia ɔgai gɔnoigɔadamudai poduucai isduucai gɔnoigɔdai ɔgai aipacoga. Dɔmos aana ɔcovai gɔnvuvaitu ɔoodami maivaavoitudadami saagidiaiɔɔdɔrɔ dai sivi camaiuurapɔcɔi aapimɔ ɔgai. Cascɔdɔ ɔgai gɔncɔɔdai. ²⁰ Gantɔɔgitovurai aapimɔ isgɔnaagidi aana sai tomali amo piooɔi maivaamioma namɔga siɔaamudɔ. ɔoodami soimaasi giɔtaatatuli aana ismaacɔdɔ gaaamu cascɔdɔ soimaasi gantɔaatatuldamu ismaacɔdɔ giɔpipiooɔiga gɔnducami. Ammo oodami ɔgɔditai caɔ giɔɔiooqui poduucai ɔrɔrɔ ammo oodami ɔgɔditai caɔcamu gɔɔiooqui. ²¹ Vɔɔsi gomaasi iduuɔimu ɔgai giɔvaavoitudacai aapimɔ. ɔgai maimaatɔ ɔgai ismaacɔdɔ giɔnootoi cascɔdɔ.

²² Iɔsaana maidivimudai dai maiɔiooquidamudai ɔgai aidɔ gia ɔgai maigajiaadɔrɔ giɔviaamudai. Dɔmos aliɔsi

tami oidi daama. Dai tomali amaadutai maitiñtɔcakai aapimɔ iñsiaaco imia iñaagai. ⁶ Baiyoma soigɔnɔlli aapimɔ gɔnaagidacai aanɔ imaasi. ⁷ Dɔmos sɔllicɔdɔ ɔrvaavoi isvaamiomɔ ɔrcɔɔgai aapimɔ gɔnɔllɔtarɔ iñsimi aanɔ. Iñsmiimia aanɔ aidɔ gia maidivimu ɔgai ismaacɔdɔ gɔnsoicɔdɔ agai mɔsai vaamioma cɔɔga vaavoi-tudaiña dai baigɔnɔliatudagi. Dɔmos iñsimia aanɔ aidɔ gia baigovai ootosamu aanɔ ɔgai. ⁸⁻¹¹ Siɔllscɔdɔ divia ɔgai maatɔtuldiadamu oodami isɔrsoimaasi ivuaadami maitiñvaavoi-tudacai ɔgai. Daidɔ Diuusi Iɔladɔ maatɔtuldiadamu ɔoodami ɔɔrɔ iñsaanɔ sɔllicɔdɔ cɔɔga giñtɔgito dai tomali ɔmo imidagai maisoimaasi idui aanɔ. Vɔɔsi imaasi cɔɔga maatɔmu ɔgai imɔcai aanɔ mɔɔca siaaco daja giñooga dai aapimɔ camaitiñɔijadamu. Daidɔ Diuusi Iɔladɔ maatɔtuldiadamu ɔoodami isɔmo imidagai Diuusi soimaasi taatamituldiamu ɔoodami maivaavoi-tudadami. Dai aidɔ gia Diuusi soimaasi taatamituldiamu ɔDiaavora ɔɔrɔ.

¹² Quiaa oidaga naana maasi istumaasi gɔnaagida iñɔlidi aanɔ dɔmos aapimɔ maitistutuidi ismaatɔ cɔɔcagi sivi. ¹³ Siɔllscɔdɔ diviagi Diuusi Iɔladɔ ɔgai gɔnmaatɔtuldiamu vɔɔsi istumaasi ɔrvaavoi. Vɔɔsi istumaasi aagai ɔgai ɔrvaavoi. ɔgai gɔnmaatɔtuldiamu maisiu istumaasi ɔɔgi ɔgai ipɔlidi, baiyoma ɔgai gɔnmaatɔtuldiamu mɔsɔcaasi istumaasi aagidi aanɔ. Dai ɔgai gɔnaagidamu istumaasi ɔrɔduñia agai. ¹⁴ Dai ɔgai soicɔdɔ agai oodami sai siaa giñduutudaiña mamaatɔtulditai ɔgai istumaasi aanɔ aagidi. ¹⁵ Vɔɔsi istumaasi aagai giñooga ɔgai vaa ñiooqui aagai aanɔ ɔɔrɔ cɔscɔdɔ pɔcaiti aanɔ sai Diuusi Iɔladɔ gɔnmaatɔtuldiamu istumaasi aagai aanɔ.

¹⁶ Caotoma maitiññijadamu aapimla dai gooquiara maitlavricada rapamu giñtallgimu. Aanla imimu tavaagiamu siaaco daja giñooga cascada —tatadai lSuusi.

¹⁷ Amaasi lamoco aatama mamaatardamigada lSuusi aipaco gartacacaimi dai pocaitimi:

—Istaiya alidi goovai dai pocaiti tsai caotoma mainlijada ragai aatama dai gooquiara maitlavricada rapamu tllgia ragai. Dai sai imia agai tavaagiamu siaaco daja oogada. ¹⁸ Istuisi pocaiti goovai tsai otoma camaitllgia ragai. Aatama maimaata cal istaiya alidi goovai —caiti aatama.

¹⁹ lSuusi maatcatadai isaatama tlcaca ipaliditadai lmo istumaasi cascada povartatadai:

—Casi gnaagidi aanla sai caotoma maitiññijadamu aapimla dai gooquiara maitlavricada rapamu giñtallgimu. ¿Gomaasi mlsaagai aapimla? ²⁰ Salllicada aapimla soiganliadamu dai suaanadamu dmos loodami maivaavoitudadami baiganliadamu. Dmos gansoiliaraga ugitimu sibaiganliadamu aapimla. ²¹ Silascada lmo ooqui cacoocogi duaaidia agaitai ali oodami alia soimaasi taatacana lgaai dmos silascada cavuusai lali oodami camaitlgito iscavami cooco baigalliatugaitai iscavuusai lmo ali oodami. ²² Poduucai aapimla soiganlidi sivi dmos lpan divimu aanla dai gannlidamu dai aidla gia salllicada baiganliadamu aapimla dai maitiipucamu sioora soiganlliatudagi.

²³ Aidla tasara camaitiñtccacamu aapimla tomali lmo istumaasi. Salllicada lraavoil mlsaapimla tañiagi Diuusi garooga tomastumaasi giñvaavoitudacai lgaai gia ganmaaquimu istumaasi tañiagi aapimla. ²⁴ Llquioma daanliña aapimla Diuusi maisiu giñsalllicamigacada. Sivi gia taanlavurai aapimla Diuusi istumaasi tlgitocagi

giñsallcamigacɔɔɔl dai Diuusi gɔnmaaquimu vai poduu-
cai sɔllicɔɔɔl baigɔnɔliadamu aapimɔ.

25 Aanɔ gɔnaagidi ɔɔmo istumaasi gɔnmaatɔtulda iñɔ-
lidityai ɔma maasi. Dɔmos aimu istuigaco aanɔ ca-
maipoduucai gɔnmamaatɔtuldiadamu baiyoma sɔllɔ gɔ-
naagiadamu aanɔ naana maasi istumaasi aagaitai Di-
uusi gɔrooga. 26 Dai aidɔ tasɔrɔ daañidamu aapimɔ
Diuusi gɔrooga giñsallcamigacɔɔɔl. Dai camaitɔgito-
camu aapimɔ iñsaanɔ daanɔdagi gɔrooga aapimɔ gɔn-
vɔɔtarɔ. 27 Diuusi gɔrooga sɔllicɔɔɔl gɔnoigɔdai giñoigɔ-
daitai aapimɔ dai vaavoitudaitai iñsaanɔ divia mɔɔcɔɔɔrɔ
siaaco oidaga Diuusi gɔrooga. 28 Vaavuava iñsaanɔ divia
mɔɔcɔɔɔrɔ siaaco oidaga Diuusi giñooga dai divia aanɔ
tami oidi daama. Dai sivi caimɔdamu aanɔ ɔpamu gaa-
mucu siaaco daja gɔrooga —tɔtɔɔdai ɔSuusi.

29 Taidɔ aatɔmɔ ɔSuusi mamaatɔrdamigadɔ potɔtɔɔdai:

—Sivi gia casɔllɔ gɔraagidi dai maisiu gɔraagidi ɔmo is-
tumaasi gɔrmaatɔtulda ɔlidityai ɔma maasi. 30 Sivi gia cɔɔ
maatɔ aatɔmɔ isaapi maatɔ vɔɔsiaɔcatai. Aapi maitɔgito
isɔmo oodami gɔɔɔcaca ɔmo istumaasi. Aapi camaatɔ
vɔɔsi istumaasi tɔtɔgitoi oodami cascɔɔɔl. Imaasicɔɔɔl
cavaavoitu aatɔmɔ isaapi divia mɔɔcɔɔɔrɔ siaaco daja
Diuusi —tɔtɔɔdai aatɔmɔ.

31 Taidɔ ɔSuusi povɔrtɔtɔɔdai:

—¿Sɔllicɔɔɔl mɔsgĩñvaavoitudai aapimɔ? 32 Otoma
aimu istuigaco aapimɔ aipacoga voopoimu dai ɔɔgi gin-
viaamu. Dɔmos vɔɔscɔrɔ maiɔɔgi daacamu aanɔ. Diuusi
giñooga giñɔɔmadu daacamu cascɔɔɔl. 33 Vɔɔsi imaasi gɔ-
naagidi aanɔ vai aapimɔ gɔniibɔstacan tadaca giñvaavoi-
tudacai. Tami oidigi daama sɔllicɔɔɔl soimaasi taatamu
aapimɔ. Dɔmos maitavɔrvuaam ɔnɔliada aapimɔ aanɔ gia

vaamioma istutuidi siłgai ismaacłdł viaa guvucadagai tami oidi daama —ğartłtdai ʌSuusi.

17

¹ Caaagidacai ʌSuusi imaasi dai tai nɩnɩaava tɩvaagi amacoga daidł itłtdai:

—Giñooga caaayi siuu duucu aapi tɩłgidagi oodami ińsaanɩ ɣamaɩa viaa guvucadagai dai tɩłgidamu aanɩ oodami issɩɩlicłdł viaa guvucadagai aapi. ² Aapiara ɩgai daidł gińmaa sɩɩlicami ansai aanɩ tɩaanɩińa vɩɩsi oodami oidi daama oidacami. Dai ansai aanɩ maacana ibɩdagai utudui vɩɩsi ismaacłdł aapi ɩco vuvaitu vai ɩgai vɩɩsɩɩɩ oidacamu aatɩmɩ ɣɩɩɩmadu. ³ Dai sioora viaacamui idi ibɩdagai utudui poduucai ɩgai ɣmaatl aapi daidł gińmaatɩ aanɩ ɩɩɩɩ. Daidł maatɩ ɩgai isɩɩgi aapi sɩɩlicłdł ɩɩɩiɩsi, dai isaapi gińootoi tami oidigi daama.

⁴ Camamaatɩtuli aanɩ ɩoidacami tami oidi daama isaapi vaamioma viaa guvucadagai sitomasioora. Canaato aanɩ aa duińdagai ismaacłdł gińɩɩjai aapi. ⁵ Sivi ɣia giñooga ɩpamu igińmaaca ɩgai vaa guvucadagai ismaacłdł viaacataɩai aanɩ aapi ɩɩmadu maiquiaa tiipucatai oidigi abiaadɩɩɩ.

⁶ Camaatɩtuli aanɩ ɩgai ismaacłdł ɩco vuvaitu aapi oidigi daama oidajami saagidiaińdɩɩɩ istuiga aapi. Aapi ɩco vuvaitu ɩgai vaidł gińoidátucuińa dai ɩɩgiditai calcana ɣɩńiooqui ismaacłdł aagidi aanɩ. ⁷ Dai sivi ɩgai cɩɩ maatɩ ismosɩcaasi istumaasi gińaagidi aapi ɩgai vaa ńiooqui aagidi aanɩ ɩgai. ⁸ Poduucai aanɩ aagidi ɩgai ɣɩńiooqui ismaacłdł gińmaa aapi dai ɩgai vaavoitu gińiooqui. Dai ɩgai vaavoitudai ɩɩɩɩ ińsaanɩ divia mɩɩcadɩɩɩ siaaco daja aapi daidł isaapi gińootoi tami oidi daama.

⁹ Głdaañli aanł pısaı nuucadacana łgai ismaacłđł giñoidatucui łgai vaa ismaacłđł łco vuvaitu aarı dai maisiu głdaanli pısaı nuucadacana aarı łmaıvaavoitudadami. ¹⁰ Vłłsi istumaasi viaa aarı łraanł iñtuidaga łłrł dai vłłsi istumaasi viaa aanł łraarı gııtuidaga łłrł. Dai vłłsi aarı gıımaamara łraanł giñmaamara łłrł. Słłlicłđł siaa giñduutuadamu oodami nıiditai isducatai ivueeyi łgai ismaacłđł giñvaavoitudai.

¹¹ Aanł gia camaıviimu tami oidi daama baiyoma imimu aanł młłca siaaco daja aarı. Đłmos łgai gia viimu tami oidi daama. Giñooga aarı tomali łmo imidagai maisoımaasi ivueeyi słłlicłđł cłłga łgıto aarı. Nuucadañi aarı gııvucadacłđł łgai ismaacłđł łco vuvaitu aarı vai łgai viaacagi łmo łgıtoıdagai łpan duucai aatłmł viaa łmo łgıtoıdagai. ¹² Aidłsi quıaa aimłraitadai aanł łgai łmıadu tami oidi daama cłłga nuucadatadai aanł gııvucadacłđł łgai ismaacłđł łco vuvaitu aarı dai soıcııtadai aanł sai ariıvaavoitudaiña. Tomali łmoco maıgajıaadłrł giñviaa mosłca łmoco łgai ismaacłđł łmıadu daja łDiaavora dai poduucai łrłđui ismaacłđł casi ooja Diuusi ñıooquıđłrł.

¹³ Dai sivi caımia iñagai aanł młłca siaaco daja aarı. Đłmos quıaa daacatai aanł tami oidi daama aagidi aanł vłłsi imaasi giñmamaatłrdamıga vai łgai baıgııñliıada poduucai isduucai baıgiñlııidi aanł. ¹⁴ Camaa aanł gıñıooqui łgai. Daidł łmaıvaavoitudadami słłlicłđł cłłđai łvaavoitudadami. Łvaavoitudadami camaisoıduucai oidaga cascłđł. Łvaavoitudadami cłłgacłrł oidaga giñłłpan duucai. ¹⁵ Aanł maitłdaanli pısaı vuvaidana łvaavoitudadami oidigi daamaiñđłrł mosłcaasi gıđdaanli aanł pısaı sobicłđana łDiaavora vai łgai maisoımaasi duiñtuldana. ¹⁶ Aanł gia maisoıduu oidaga daıđł giñmamaatłrdamıga maisoıduu oidaga

poduucai isduucai soiduu oidaga λmaivaavoitudadami.
¹⁷ Soicλdañi aapi giñmamaatλrdamiga vai λgai sλλicλdλ cλλga gantλtagitocana dai cλλga oidacagi vaavoitudacai λgai gλñiooqui. Gλñiooqui sλλicλdλ λrvaavoι cascλdλ.
¹⁸ Poduucai isduucai aapi giñootoi tami oidi daama aanλ λpλ ootosa giñmamaatλrdamiga vai aagidiana λgai gλñiooqui loodami tami oidi daama oidacami. ¹⁹ Dai aanλ gia sλλicλdλ gλλλgidi vλλsi istumaasi giñtlaanλi aapi vai poduucai λgai λpλ sλλicλdλ gλλλgiadagi dai cλλgacλrλ oidacagi.

²⁰ Maisiu mosλcaasi gλdaanλi aanλ pλsai soicλiña giñmamaatλrdamiga baiyoma gλdaanλi aanλ pλsai soicλiña λгаа ismaacλdλ vaavoituda agai aagidacai giñmamaatλrdamiga gλñiooqui. ²¹ Dai gλdaanλi aanλ giñooga isλgai vλλscatai mosλmadugan duucai tλtagitoiña λpan duucai aatλmλ mosλmadugan duucai tλtagitoi. Mosλmadugan duucai tλtagitodacai λgai poduucai loodami oidi daama oidacami vaavoituda agai pλsigiñootoi aapi tami oidi daama. ²² Poduucai isduucai aapi giñooga giñsiaa duutudai iñλλmadu aimλraitai poduucai λpλ aanλ siaa duutudai giñmamaatλrdamiga λmadu aimλraitai aanλ. ²³ λgai λmadu daja aanλ. Dai aapi giñλλmadu daja. Dai poduucai λmadugan duucai tλtagitoi λgai daidλ poduucai λmaivaavoitudadami maatλmu isaapi giñootoi daidλ isaapi oigλdai giñmamaatλrdamiga poduucai isduucai giñoigλdai aapi.

²⁴ Giñooga, aapi λco vuvaitu λgai aanλ iñvλλtarλ. Dai aanλ ipλlidi isλgai giñλλma daraajagi dai nλidagi iñsaanλ viaa λmo sλλlicami ismaacλdλ giñmaa aapi dai iñsaanλ λrλmo gλλ tlaanλdami mλλca siaaco daja aapi. Maiquiaa cλquivacai oidigi abiaadλrλ giñoigλdai aapi cascλdλ giñmaa λsλλlicami. ²⁵ Giñooga aapi ivueeyi mosλcaasi istumaasi λrsλλlicami. loodami maivaavoitudadami maitλ-

maatλ dλmos aanλ gia gλmaatλ. Daidλ giñmamaatλrdamiga cλλ maatλ isaapi giñootoi ansai diviana tami. ²⁶ Aanλ casi aagidi λgai istuiga aapi. Dai quiaa aagidimi aanλ λgai istuiga aapi, vai poduucai λgai giñoiγladagi poduucai isduucai aapi giñoiγλdai, λλmadu daacatai aanλ λgai —tλtλdai λSuusi gλooga.

18

¹ Dai casi aagidacai λSuusi imaasi ii λgai aatλmλ mamaatλrdamigadλ λλmadu mλλmocoradλrλ laqui Sedλróñi mλλca siaaco muidu oliivosi dλdλdλ. Dai movaapa λgai uusi saagida. ² Daidλ λUudasi cλga maatacatadai ami, λSuusi λλmadu aatλmλ mamaatλrdamigadλ λgai duudatai ami gλrλmpaidiña cascadλ. λUudasi λgai dai ami gatλλgida agaitadai λSuusi mλsai bλλcaiña dai muaana. ³ Taidλ λUudasi ami divia siaaco daacataidai λSuusi dai vaidati mui sandaaru. Siλsi guviernu sandaarugadλ icaasi λjudidú quiuupaigadλ sandaarugadλ ismaacλdλ ootoi λbaitλguucacamigadλ papaali daidλ λfariseo. λsandaaru vucati mamaastai dai cuudagi. ⁴ Dλmos λSuusi camaatacatai vλλsi istumaasi λrλduñia agaitai vuidλrλ cλquiva λsandaaru dai tλcacai dai potλtλdai:

—¿Moor gaagai aapimλ? —tλtλdai.

⁵ Taidλ λsandaaru aa noragi daidλ itλtλdai:

—Gaagai aatλmλ λSuusi Nasareetλrλ oidacami —tλtλdai.

Taidλ λSuusi aa noragi daidλ itλtλdai:

—Aanλava —tλtλdai.

Taidλ λsandaaru saagida cλλca λUudasi. λgai vaa λgai daidλ gatλλgi λSuusi. ⁶ Aidλsi λSuusi itλtλdai: “Aanλanλ”, taidλ λsandaaru taí suuli dλvλλrapi. ⁷ Taidλ λSuusi mostλcacai λrλrλrλ λsandaaru daidλ itλtλdai:

—¿Moor gaagai aapimλ? —tλtλdai.

Taidλ λsandaaru itλtλdai:

—Gaagai aatλmλ λSuusi Nasareetλrλ oidajami —tλtλdai.

⁸ Amaasi λSuusi itλtλdai:

—Casi gλnaagidi aanλava. Isgiñgaagaimi aapimλ, dagitavurai vai iimλna idi ismaacλdλ giñλλmadu guuca —tλtλdai.

⁹ Dai morovλdui dai λrλdui istumaasi caaagaitaidai λSuusi: “Ismaacλdλ λco vuvaitu giñooga tomali λmaadutai maitiñvooropi”, caititadai λSuusi. ¹⁰ Amaasi Simuñi Piiduru vusaitu gλcusiru dai λgaicλdλ iquitλ naacadλ sλλlisa padrλrλ Malico. λgai λrpiooñigadλ λbaitλcλaacamigadλ λrapaali. ¹¹ Dλmos λSuusi itλtλdai Piiduru:

—λpramu igλcubiertagλrλ cλλsa gλcusiru. Alilsi gλaagai iñsaanλ soimaasi taatagi poduucai isduucai aagai giñooga issoimaasi taata iñagai aanλ —tλtλdai λSuusi.

— — — — —
¹² Amaasi λguviernu sandaarugadλ λλmadu λtlaanλdamigadλ λgai λλmadu λjudidíu sandaarugadλ bli λSuusi dai vuu. ¹³ Dai otoma vaidacai λAanási quiidiamu Aanási λrtuubadλ Caifási. Aidλ uumirλ Caifási λrbaitλcλaacamigadλ λrapaali. ¹⁴ λgai vaa Caifási caaagiditadai λjudidíu isvaamioma λrcλλλgai λgai vλλtarλ ismuuquiagi λmo cλλli vλλsi oodami vλλtarλ.

— — — — —
¹⁵ Simuñi Piiduru λλmadu aanλ oí λSuusi. λbaitλcλaacamigadλ λrapaali giñmaatλcatadai cascλdλ vaa aanλ Suusi λλmadu tuisicana quiidλrλ λbaitλcλaacamigadλ.

¹⁶ Dλmos Piiduru quiidigana vii cuuparagai abaana. Cascλdλ aagidi aanλ lali ooqui ismaacλdλ nuucada quitaagiña sai maacana oigaragai isvaaquiagi Piiduru. Dai mosai vaaquimi λPiiduru ¹⁷ taidλ lali ooqui tλcacai λPiiduru daidi itλtλdai:

—¿Maitasi ʔrvaavoi isaapi ʔrmamaatʔrdamigadʔ go-maisapicʔdʔ? —tʔtʔdai ʔali ooqui.

Taidʔ ʔPiiduru itʔtʔdai:

—Chuava. Angia chu —tʔtʔdai.

¹⁸ ʔpicatadai aidʔʔʔʔ casʔdʔ ʔpipiooñi ʔmadu ʔsandaaru ganai daidʔ gʔuucadaca taí. Vaidʔ ʔPiiduru ami gasaagida cʔcʔ ʔʔʔʔ daidʔ uucadacai ʔʔʔ.

¹⁹ ʔbaitʔcʔaacamigadʔ ʔrapaali tʔcacaimi ʔSuusi sooʔʔ ʔrmamaatʔrdamigadʔ ʔgai dai astumaasi mamaatʔtuli ʔgai. ²⁰ Taidʔ ʔSuusi itʔtʔdai:

—Aanʔ gaaagidi giññiooqui ʔoodami vuitapi dai vʔʔscʔʔʔ gamamaatʔtulitadai ʔaali quiquiuupaigadʔʔʔ ʔjudidíu daidʔ ʔgʔʔ quiuupaigadʔʔʔ ʔjudidíu siaaco gʔʔʔʔʔʔ ʔgai. Dai aanʔ maisiu ʔʔstocai gaaagidi tomali ʔmo istumaasi. ²¹ ¿Tuipʔsi giñtʔcacai? Tʔcacañi aapi ʔgai ismaacʔdʔ giñcaʔ vai ʔgai gʔaaagidana istumaasi gaaagidi aanʔ. Cʔʔ maatʔ ʔgai istumaasi gaaagidi aanʔ —tʔtʔdai ʔSuusi.

²² Potʔʔdacai ʔSuusi tai ʔmo sandaaru ʔgʔʔ quiquiuupiaiñdʔʔʔ moʔcʔaacatadai dai gʔʔʔʔ ʔgai ʔSuusi vuiv-asadʔʔʔ daidʔ itʔtʔdai:

—Maitiñiooquiada ʔbaitʔcʔaacamigadʔ ʔrapaali —tʔtʔdai ʔsandaaru.

²³ Taidʔ ʔSuusi aa noragi daidʔ itʔtʔdai:

—Isaagai aanʔ ʔmo istumaasi maicʔʔgaducami iñaagidañi aapi istumaasi maicʔʔgaducami aagai aanʔ. Dʔ-mos iscʔʔgadú istumaasi aagidi aanʔ, ¿tuipʔsi giñgʔʔʔʔ? —tʔtʔdai ʔSuusi.

²⁴ Amaasi ʔsandaaru vuu ʔSuusi tai Aanási ootoi ʔSuusi Caifási quiidiamu. Caifási ʔʔʔbaitʔcʔaacamigadʔ ʔrapaali.

²⁵ Vaidl Piiduru quiaa taico claacatadai dai gluucada. Daidl agaa ismaacaldl moguucacatadai italdai:

—¿Maitasi arvaavoi isaapi armamaatardamigadl gomaisapicaldl? —taldai agai.

Taidl apiiduru italdai:

—Chu, angia chu —taldai.

²⁶ Vai ami claacatadai amo riooñigadl lbaitlclaa-camigadl arapaali. Ariooñi araduñdl acalli ismaacaldl Piiduru iquitl naacadl. Daidl ariooñi italdai apiiduru:

—¿Maitasi arvaavoi isganlidi aanl mallca siaaco muidu oliivosi daldaldl amaisapicaldl amadu? —taldai.

²⁷ Dai Piiduru ararl italdai ismaitarvaavoi. Pocaitimi Piiduru tai cuujui amo tacu caliadl.

²⁸ Dai camaasidatai oidigi asandaaru vaidacai asuusi agal quiiyamu siaaco daacatadai acai. Damos ami siaaco daacatadai acai maivapa ljudidfu. Camiaadimitadai istuigaco ljudidfu talagitoina aidasi Diuusi cal-gacarl vuvaitu Ejiipituaiñdlarl cascaldl. Ljudidfu daidarsi isvaapaquiagi quidarl amoco ismaacaldl amaitarljudidfu siaa duutudaitai asiaa duudagai. ²⁹ Cascaldl acai ismaacaldl Pilaato talgidu vuusai dai ñiooquida agai ljudidfu dai potaldai:

—¿Tumaasicaldl garilar vuupai aariml idi calli? —taldai acai.

³⁰ Tai agaa aa noragi daidl italdai:

—Isgoovai maitarsoimaasi ivuaadamicamudai maivuaapamudai aatml —taldai ljudidfu.

³¹ Amaasi apilaato taldai:

—Bacavurai aariml gocalli dai lagi aariml nida issallicaldl garilar caatlcami ischu ararl aariml gansallicamigacaldl —taldai apilaato.

Tai aa noragi ʻjudidíu dai potʻtʻadai:

—Dʻmos aatʻmʻ ʻjudidíu maiviaa oigaragai ismuaagi tomali amaadutai —tʻtʻadai.

³² Aidasi ʻrʻdui gomaasi aidʻ ʻrʻdui ismaacʻdʻ aagai ʻSuusi aagaitai isducatai muuqui agai. ³³ Taidʻ ʻPilaato aa glʻi dai vaa ʻglʻʻ quiyʻrʻ. Dai vaí ʻgai ʻSuusi daidʻ tʻcacai dai potʻtʻadai:

—ʻAaripʻasi ʻraíʻgadʻ ʻjudidíu chu sio? —astʻtʻadai ʻPilaato.

³⁴ Taidʻ ʻSuusi itʻtʻadai:

—ʻAarʻi ʻgʻipʻasi giñtʻcacai gomaasi aa isgʻaaʻgidio? —astʻtʻadai ʻSuusi.

³⁵ Taidʻ ʻPilaato aa noragi daidʻ itʻtʻadai:

—ʻPovairʻs ʻlidi aarʻi iñsaʻnʻ ʻrʻjudíu? Gʻaaduñi ʻjudidíu ʻmʻadu ʻbaitʻguucacamigadʻ ʻrapaali gʻvuaa tami. ʻTuma dui aarʻi? —astʻtʻadai ʻPilaato.

³⁶ Amaasi ʻSuusi itʻtʻadai:

—Giñsʻʻlicamiga maisiu ʻran ducami sʻʻlicamigadʻ baitʻguucacami tami oidi daama. Isʻraícamudai aʻnʻ ʻran duucai ʻmo raí tami oidi daama aidʻ gia giñoi-datucudamiga cocodamudai ʻjudidíu sai maitimbʻʻnʻa dai tomali ʻUudasi maitiñtʻʻgidamudai ʻjudidíu. Dʻmos aʻnʻ ʻraí maisiu ʻran duucai ʻmo raí tami oidigi daama —astʻtʻadai ʻSuusi.

³⁷ Amaasi ʻPilaato itʻtʻadai:

—ʻAidʻ gia ʻrvaʻvoi isaarʻi ʻraíʻgadʻ ʻjudidíu? —astʻtʻadai.

Taidʻ ʻSuusi itʻtʻadai:

—Aʻnʻ ʻraí poduucai isduucai iñʻagidi aarʻi. Aʻnʻ divia tami oidi daama dai oodami duucai vuusai daidʻ gaaagida iñʻagai istumaasi ʻrvaʻvoi. Tomasioʻrʻ sioʻrʻ caʻca ʻlidi istumaasi ʻrvaʻvoi ʻgai gia ʻgʻiditai caʻcana istumaasi aagidi aʻnʻ —astʻtʻadai ʻSuusi.

³⁸ Taidʻ ʻPilaato itʻtʻadai:

—¿Tumaasi arvaavoi? —astatldai.

— — — — —
Dai mospotaldacai ararar vuusai agai quiidigamu dai ñiooquida agai ajudidíu daidl potatldai:

—Aanl maitatlagai istumaasicldl gpirar vuupai aapiml idi cllli. ³⁹ Damos aapiml poduucai ganviida vllsi uumigi idi siaa duudagarl isdagituagi isimiagi lmo maisapicami. ¿Iralidimlasi aapiml iñsdagituagi isimiagi araígadl ajudidíu? —tatldai lPilaato.

⁴⁰ Amaasi vllscatai cavami ijiña daidi itatldai:

—Googia chu. Daigitoñi vai imlana Baraavási —tatldai ajudidíu.

lBaraavási arllsivogamicana.

19

¹ Amaasi lPilaato gatljai mlasai gagllna lSuusi iquisanaicldl. ² Daidl lsandaaru idui lmo cooronai uuparaicldl dai lSuusi moodl daama daí. Dai aadi yuucusi moraducami sai arla maascana raí. ³ Dai sicoli guuquiva daidl icaiti:

—Tan cllca araígadl ajudidíu —ascaiti lsandaaru parunaitai lSuusi.

Daidl lsandaaru capiji lSuusi.

⁴ Amaasi lPilaato lramu vuusai quiidigamu daidi itatldai ajudidíu:

—Vuaaramu aanl gomaisapicldl baigovai vai nlida aapiml ismaital aanl isducatai arsoimaasi ivuaadami goovai —tatldai lPilaato.

⁵ Tai vuusai lSuusi dai quiaa glmoo dan daasa luuparai cooronai dai ariaquiaa glaada lyuucusi moraduacldl. Aidl lPilaato itatldai ajudidíu:

—Tan cllca gocllli —tatldai.

⁶ Mostla abaitlguucacamigada lrapaali lamadu san-
daaruga lSuusi dai iinaquimi daida icaiti:

—Siisañi curusiaba, siisañi curusiaba vai poduu muu-
cuna —caiti loodami.

Taida lPilaato italdai:

—Vaidacaivurai aapimla idi calli dai siisa curusiaba.
Aanla gia maitlalgai isducatai lrsomaasi ivuaadami idi
—taldai lPilaato.

⁷ Daida ljudidú aa noragi daida italdai:

—Garsallicamigadacada aliasi glaagai ismuquiagi
gocalli. Goovai gaagidi saida lrdiuisi marada ismaacada
divia tvaagiaiñdarla daida isapan tuiga Diuisi. Cascada
aliasi glaagai ismuquiagi —taldai ljudidú.

⁸ Moscalcai imaasi lPilaato dai vaamioma duaadimu
lgai. ⁹ Dai lra aa gli dai vaa lglal quiilal dai tlaccai
lSuusi dai potaldai:

—¿Paaco oidacami aapi? —astaldai.

Damos lSuusi maiaa noragi tomali lmo ñiooqui.

¹⁰ Amaasi lPilaato italdai:

—¿Maitiña noragi aapi? ¿Maitarasmaatla aapi
iñsaanla viaa salllicami isgalsisagi curusiaba? Dai aanla
viaa salllicami lpral isgladagituagi pslai imana —taldai
lPilaato.

¹¹ Taida lSuusi aa noragi daida italdai:

—Aapi gia maiviaacamudai toma lalchi salllicami
psigiñmuaagi isgiñooga maitlamaaquimudai salllicami.
Cascada lgal ismaacada giñtallagi aapi vuitapi vaamioma
lrsomaasi ivuaadami isaapi —astaldai lSuusi.

¹² Aida abiaadala lPilaato gaagaimi isducatai dagituagi
isimiagi lSuusi. Damos ljudidú iinaquimi dai potaldai:

—Isaapi dagituagi isimiagi goovai aida gia aapi
maitramiigugada lbaitlclaacamigada lRoomlala
oidacami. Tomasioora sioora raica lliadagi lgal

lrsaayuda lbaitaclaacamigada lromamano —tatldai ljudidú.

¹³ Moscalcai lPilaato imaasi gatljai sai vusaidana lSuusi. Daidl lPilaato daiva ami siaaco gatlcacai ismaacldl gplir vuupai sabai isgplir caatlcami ischu lrl. Ami Gabatara tlagidu ismaacldl evreo ñiooquidlcldl itliya lididi odai daaracami. ¹⁴ Aidl lramo tasai lbldlra lsiaa duudagai istuigaco ljudidú tlatgitoiña aidasi Diuusi clagacara vuvaitu Ejiipituaiñdara daidl cayoga dan duitadai. Amaasi lPilaato itatldai ljudidú:

—Tan clca glraíga —tatldai.

¹⁵ Damos cavami ijiiña ljudidú:

—Muucuna, muucuuna, siisañi curusiaba —tatldai ljudidú.

Taidl lPilaato itatldai:

—¿Iplidimasi aapiml iñsaana siisana curusiaba glraíga? —tatldai lPilaato.

Damos lbaitaclaacamigada lrapaali aa noragi daidl itatldai:

—Mosaliammaduga aatml garraíga. Moslgi lbaitaclaacamigada lromamano —tatldai.

¹⁶ Gomaasicldl lPilaato tlagi lSuusi ljudidú sai gatlaanana siisaragai curusiaba. Tai lgai vaidacai lSuusi.

¹⁷ Tai vuusai lSuusi dai bcati glcurusiga. Dai imli mll oodami moodlamu ismaacldl tlagidu Gógotara evreo ñiooquidlcldl. ¹⁸ Dai ami siisa sandaaru lSuusi curusiaba. Dai abaana lSuusi siisisa lra gooca. Amoco sallisa padara lmai curusiaba dai lglmai ogisa padara lmai curusiaba dai lSuusi lraana. ¹⁹ Dai curusiaba moo daama daí lmo oojai ismaacldl gatljai lPilaato daidl icaiti: “Idiavar lSuusi Nasareetara oidacami raígada ljudidú”, caiti loojai. ²⁰ Dai ooja lñiooqui evreo ñiooquicldl dai

²⁸ Daidl maí lSuusi iscalrldui vllsi istumaasi glaa-gaitadai isrlrduñiagi vai cllgacslr l vuvauquiagi oodami. Daidl lSuusi icaiti.

—Tonomo aanl —caiti.

Daidl gomaasicldl lrlrdui istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidlr l isrlrduuñi agaitadai.

²⁹ Dai ami daacatadai lmo aayi suudacami uuvasi varagadl lncocami. Daidl lsandaaru bli lmo visiocoli dai vadlitu luuvasi varagadlclldl dai lmo tootoicami cuugarl dai lvisiocoli dai miaadlr l dadasdi lSuusi sai visiusuna. ³⁰ Taidl lSuusi visiusu luuvasi varagadl ll-cocldl daidl icaiti:

—Calrldui vllsi istumaasi lrlrduñia agaitadai —caiti lSuusi.

Amaasi coidamacoga cuiqui lSuusi dai muu.

³¹ Aidl lrlmo tasai lbldlr l lsiaa duudagai istuigaco ljudidíu tlatgitoiña aidlsi Diuusi cllgacslr l vuvaitu Eji-irituaindrl l. Daidl ljudidíu maitirliditadai iscurusiaba viiagi lcoidadl iblstaragai tasarl l. Vaamioma siaa gl-duu aidl tasarl cascldl. Dai cascldl daanlitadai lgai lPilaato sai gatlaanl lna omisaragai nonoosacadl lgai ismaacldl cucurusiaba siisipari dai istlaapaiñdagi tuutu-cugadl cucurusiaiñdrl l. ³² Amaasi lsandaaru iji dai oomi nonoosacadl lrlrgadadl daidl lglmai lrlrl ismaacldl lSuusi abaana siisipari lmai curusiaba. ³³ Dlamos aidlsi mi-aadlr l nlnlidi lgai lSuusi tll lgai iscasi lrmuquiadl dai cascldl maioomi nonoosacadl lSuusi.

³⁴ Vllscslr l lmo sandaaru bli lmo uusi tlvllducami muucacami cuugadl dai lgaicldl sl l oonomadl uuta tai vuusai lrlradl llmadu suudagi abaidlr l. ³⁵ Idi ismaacldl ooja aanl, aanl gia ñlidi dai sl llicldl lrlvaavoi. Dai cll maatl aanl vaidl lrlvaavoi daidl poduu ooja aanl mlsai vaavoitudana aapiml lrlrl. ³⁶ Aidlsi lrlrdui vllsi

gomaasi aidλ λpλdui istumaa ooja Diuusi ñiooquitul-diadamigadλ dai poduu ooja: “Maimuuliña agai tomali λmo odλ λgai”. ³⁷ Dai ooja λλpλ Diuusi ñiooquituldiadamigadλ dai poduu ooja: “Dai nλidamu λoodami mλssai tuucugadλ λgai”, asduu ooja.

³⁸ Amaasi λmo cλλli Osee tλλgiducami Arimateeλλλ oidacami ii dai taí oigaragai λPilaato sai dagitona is-bλλquia λgai λSuusi tuucugadλ. Daidλ λOse λrvaavoi-tudadamicatadai, tomasi λsto vaavoitudai λgai. λλbλidi λgai λjudidíu cascλdλ. Taidλ λPilaato maa oigaragai isbλλquiagi λgai λSuusi tuucugadλ. Taidλ λOsee ii dai bλcai tuucugadλ λSuusi. ³⁹ λOsee λλmadu ii Nicodemo. λNicodemo λgai dai tucarλ diviji λSuusi. Dai bλcati λgai λmo coobai dan baivustaama kilo chigian uuvadami. λchigian uuvadami mirracλdλ λλmadu áloesicλdλ duñisicatadai. Mirra λrλsabai daidλ áloesi λrλmo uusi. ⁴⁰ Daidλ λOsee λλmadu λNicodemo bλλcai λtuucugadλ λSuusi dai biisa yuucusicλdλ ismaacλdλ sarabi λgai λchigian uuvadami poduucai isduucai gλnviidacana λjudidíu yaasapaitai λcoidadλ. ⁴¹ Mλλca siaaco siisa λoodami λSuusi curusiaba ami oidacatadai mui uusi ismaacλdλ iibiatai. Dai ami oidacatadai λmo tλjoi ismaacλdλ idui λoodami aitλrλ dai ami yaasa agai λmo muuquiadλ. Dλmos maiquiaa yaasa tomali λmaadutai tλjovιλrλ. ⁴² Dai ami λsto λgai λSuusi tuucugadλ. Aliλ miaaga λtλjoi cascλdλ dai cayoga aayi siuu duucu abiaadλrλ siaa duutudaiña λjudidíu libλstaragai tasai.

20

¹ Dai tumiñoco maiquiaa maasicai María Madaliña ii mλλca siaaco caatλcatadai λSuusi tuucugadλ. Dai aidλsi

aayi ʔgai tʌʌ isʌodai ismaacʌdʌ ʌcʌdʌ cuupicatadai ʌtʌjoi camaianaasi daacatadai. ² Amaasi mʌʌ ʌMaría mʌʌca siaaco daraacatadai ʌSimuñi Piiduru ʌʌmadu aanʌ. ʌSuusi aliasi giñoigʌdaiña aanʌ. Daidʌ ʌMaría povʌrtʌtʌdai:

—Casi matibʌcai garbaitʌcʌaacamiga ʌtʌjooviaiñdʌʌ dai maimaatʌ aatʌmʌ mʌsiaaco ʌsto —gartʌtʌdai ʌMaría.

³ Amaasi ʌPiiduru ʌʌmadu aanʌ vuvaja dai iji. ⁴ ʌmapai voopoigi aatʌmʌ vʌgoocatai. Dʌmos vaamioma mʌldaga aanʌ siʌPiiduru dai ʌʌʌga aayi mʌʌ tʌjoovai. ⁵ Dai gai nʌnʌaava aanʌ tuucavi. Dai tʌʌ ʌyuucusi ismaacʌdʌ ʌcʌdʌ biisapicatadai ʌSuusi tuucugadʌ ismodaraaja dʌmos maivaa aanʌ. ⁶ Gooquiʌʌʌ aayi ʌPiiduru dai tuucavi vaa. Dai Piiduru tʌʌ ʌʌʌ ʌyuucusi ismodaraaja. ⁷ Dai tʌʌ ʌʌʌ ʌicuusi isaacʌdʌ ʌcʌdʌ biisapicatadai ʌSuusi moodʌ ismaiabaana daja ʌgaʌ yuucusi baiyoma ʌcovai daacatadai dai biisapica daja. ⁸ Amaasi vaa aanʌ ʌʌʌ dai tʌʌ istumaasi ʌʌdʌuitadai dai vaavoitu. ⁹ Aatʌmʌ maiquiaa maatʌ caʌcatadai istumaasi ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadʌ Diuusi ñiooquidʌʌ dai povaiti sai aliasi glaagai isʌSuusi ʌʌʌmʌ duaacagi coidadʌ saagidiaiñdʌʌ. ¹⁰ Amaasi aa suuli aatʌmʌ quiiyamu.

¹¹ Dʌmos ʌMaría anaasi quiidigana vii ʌtʌjoi abaana dai suaacai soigʌʌʌldacai maitʌʌgacai ʌSuusi tuucugadʌ. Daidʌ quiaa suaacaitai gai nʌnʌaava tucavi tʌjovai. ¹² Dai tʌʌ gooca Diuusi tʌtʌaañicarudʌ tooto yuucuscami vai daraaja ami siaaco caatʌcatadai ʌtuucugadʌ ʌSuusi. ʌmo Diuusi tʌaañicarudʌ moovasa amadʌʌ daacatadai dai ʌgʌmai taatarʌsi amadʌʌ. ¹³ Taidʌ ʌDiuusi tʌtʌaañicarudʌ itʌtʌdai ʌMaría:

—¿Tuipʌsi suaacai? —astʌtʌdai.

Taidʌ ʌMaría itʌtʌdai:

—Bλλquiamλta giñbaitλcλaacamiga dai maimaatλ
aanλ mλsiaaco imitu —astλtλdai λMaría.

¹⁴ Mospotλtλdai λMaría dai aa nλnλaava dai tλλ λSuusi
vai ami cλλca dλmos maimaí λgai siλrSuusi. ¹⁵ Amaasi
λSuusi tλcacai dai potλtλdai:

—¿Tuipλsi suaacai? ¿Poorλ gaagai aapi? —astλtλdai
λSuusi.

Daidλ λMaría povλlidi siλgai λrλλsicami nuucadacami
daidλ itλtλdai:

—Aapi cλλli, pλsbλλcai λmuuquiadλ iñaaagidañi pλsi-
aaco daí nai aanλ bλλquiagi —astλtλdai.

¹⁶ Taidλ λSuusi itλtλdai:

—María —astλtλdai.

Taidλ λMaría aa nλnλaava daidλ itλtλdai evreocλdλ:

—Raboñi —astλtλdai.

Ismaacλdλ itλiya λlidi mamaatλtuldiadami.

¹⁷ Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Casi maitiñtaatamada. Maiquiaa tλsai aanλ mλλca
siaaco daja giñooga. Baiyoma imλdañi dai aagidañi
giñaaduñi iñscaimia iñagai aanλ mλλca siaaco daja Diuusi
gλrooga —astλtλdai λSuusi.

¹⁸ Amaasi ii λMaría Madaliña dai gλraagida agai iscatλλ
λSuusi dai istumaasi aagidi λgai.

¹⁹ λgai vaa tasλrλ tucarλ gλrλλmaragi aatλmλ λmo
quiiyλrλ. Dai cucuupacatadai cucuuparagai. λbλiditadai
aatλmλ λjudidíu cascλdλ. Tai todian duucaí vaa λSuusi dai
λran cλquiva λgai. Dai gλrviaatuli dai povλrtλtλdai:

—Gλniibλstacan tadacavurai gλniibλdaga —gλrtλtλ-
dai λSuusi.

²⁰ Gλraagidacai gomaasi λSuusi gλrtλλgi gλnoovovi
daidλ gλoonomaba gλrtλλgi λpλrλ siaaco sλλsiñi. Tλtai
aatλmλ sλλlicλdλ baigλrλλli tλagacai λSuusi. ²¹ Amaasi
λSuusi λpamu povλrtλtλdai:

—Ganiibastacan tadacavurai ganiibadaga. Poduucai iduucai giñootoi giñooga tami oidi daama saida iduuna aana istumaasi agai ipalidi poduucai ganootoi aana aapima saida iduuna aapima istumaasi agai ipalidi —gartatadai agai.

²² Amaasi ASuusi garvuijago vusiji dai povartatadai:

—Diuusi Ibadala ganallmadu daacana. ²³ Isaapima oigaldi soimaascamigada loodami casiatgloigaldi soimaascamigada agai. Dai isaapima maioigaldi soimaascamigada loodami casiatamaigloigaldi soimaascamigada agai —gartatadai ASuusi.

²⁴ Damos Tomás amoco aatama graduñi baivastaama dan gooca mamaatardamigada ASuusi maitalama daacatadai aidasi divia ASuusi. Cuatai aagaiña oodami ATomás. ²⁵ Dai gooquilar aatama potatadai ATomás:

—Tala aatama garbaitalacacamiga —tatadai aatama.

Damos ATomás povartatadai:

—Ismaitalgi aana masiaco daldagarai clavocada noonovidara dai ismaivaasa aana ginmasaviga siaaco daldaga noonovilara clavocada dai ismaivaasa aana ginoovi siaaco lasini oonomaba maitistuidi antada aana isvaavoitudagi —gartatadai ATomás.

²⁶ Bomamaco tasaicada pramu garllmapagi aatama mamaatardamigada ASuusi amo quiyara. Dai aida ATomás modaacatadai aatama garllmadu. Vai cucuupicatadai cucuuparagai tai vascara vaa ASuusi dai aran calquiva. Dai garviaatuli agai dai povartatadai:

—Ganiibastacan tadacavurai ganiibadaga —gartatadai ASuusi.

²⁷ Daida ASuusi itatadai ATomás:

Amaasi iji aatamla dai taltasai lmo vaarcuara. Dai lmo tucagi gaagai aatamla vatopa dai tomali lmocho maivuusaitu. ⁴ Dai camaasidatai gamaasitu lSuusi agla suudagi ugidana dmos maimai aatamla isarSuusi agai. ⁵ Amaasi lSuusi povartatadai:

—Giñaaduñi, ħmaitamasi vuusaitu tomali lmocho?
—gartatadai agai.

Taltai aatamla aa noragi daidl itatadai:

—Tomali lmocho —tatadai aatamla.

⁶ Taidl lSuusi tatadai:

—Daitudavurai lvator vuicarua sallisa apadara gov-
arua dai poduucai vuvaidamu aapimla vatopa —gartatadai
lSuusi.

Dai podui aatamla dai camaitistui isvusaidagi lvator
vuicarui mui vatopa vuucaticatai. ⁷ Amaasi aanla itatadai
lPiiduru:

—Goovai argarbaitaclaacamiga —tatadai aanla.

Moscaal lSimuñi Piiduru isargarbaitaclaacamiga agai
dai otoma glai glyuucusi dai suudara glai. lQuiarioma
Piiduru uupai glyuucusi vuvaidacai vatopa. ⁸ Lvaarcu
maisi mllcasi daja agla suudagi ugidiaiñdara lmo
sien metro lsi. Dai aatamla ismaaclda vaarcuara vii
vaiñstugai aatamla lvatora vuicarui suudacami vatopa
dai ugidilara vuusaitu. ⁹ Amaasi mostlaapai aatamla
dnlarapi dai tla tutupali mllcami dai dan caatl lmo
vatopa dai an vllta paana lra. ¹⁰ Taidl lSuusi
povartatadai:

—Baigovai avargimvuida chilqui vatopa ismaaclda
utudami vuvaitu aapimla —gartatadai lSuusi.

¹¹ Taidl lSimuñi Piiduru tsai lvaarcuara dai lvaimla
lvatora vuicarui agla suudagi ugidana. Cla suudacami
vatopa gglarducami lvator vuicarui asta lmo sientu
dan goo coobai dan baivlstaama dai vaica ajla vatopa.

Taidl soigallli lPiiduru catlcacaitai lSuusi vaicojo isbai oigldai lgai daidl italdai:

—Giñbaitlclaacamiga clal maatl vllasi istumaasi. Clal maatl aapi iñsaanl gloigldai —taldai lPiiduru.

Taidl lSuusi italdai:

—Aidl gia nuucadacañi aapi lgai ismaacldl giñvaavoi-tudai. ¹⁸ Aanl glaagidi sai sallicldl aidlsi vaamioma argallli aapi lgi glaada glyuucusi dai aimlrai tomasi-aaco imia liadagi. Damos silscadl cacallimu aapi sallinamu gllaca vai lmai glaadidamu glyuucusi dai gl-vaidacamu mllaca siaaco maitiplidi aapi siimiagi —taldai lSuusi.

¹⁹ Potaldai lSuusi lPiiduru vai poduucai maatlana isducatai muuquia agai lgai vaidl poduucai oodami clalga siaa duutuadagi Diuusi. Daidl gooquilrl potaldai:

—Iñoidañi —taldai lSuusi.

²⁰ Tai aa nllaaava lPiiduru dai giñtal isgooquilrl imlitudai aanl. lSuusi aliysi giñoigldaiña aanl. Dai aanl abaana daivacai gauu lSuusi aidl tucarl mlsigatalgida agaitadai. Dai aanl tlcacai asmaacldl lgai dai tllgida agai. ²¹ Aidlsi lPiiduru giñtal tlcaca lgai lSuusi daidl italdai:

—Giñbaitlclaacamiga, ¿tumaasi lrlduñi agai idi clllicldl? —taldai lPiiduru.

²² Taidl lSuusi aa noragi daidl italdai:

—Iñsaanl ipliadagi isgoovai oidacagi asta silsca lramu divia aanl, ¿tumaasi argvlltarl aapi? Mosai ariacalga giñvaavoiitudada aapi —taldai lSuusi.

²³ Amaasi lvaavoiitudadami aipaco aagaiña ansai aanl maimuuquia iñagai. Damos lSuusi maiaagai ismimuuquia iñagai aanl baiyoma potaldai lgai lPiiduru: “Iñsaanl ipliadagi isgoovai oidacagi astl

siłłsca ʘpamu divia aanʘ, ʒtumaasi ʘrgʘvʘłtarʘ aapi?”
—tʘtʘdai ʘSuusi.

²⁴ Dai aanʘ ooja vʘłsi gomaasi idi liivruʘrgʘ. Dai vʘłsi istumaasi ooja aanʘ sʘłlicʘdʘ ʘrgʘvaanoi.

²⁵ Dai oidaga mui vaamioma istumaasi ismaacʘdʘ idui ʘSuusi. Daidʘ isgʘoojamudai vʘłsi gomaasi liliivruʘrgʘ aanʘ piñʘlidi ismaiaajiacamudai vʘłsi oidigʘrgʘ ʘliliivru ismaacʘdʘ ʘrdʘuuñimudai.

Mosʘcaasi.

Diuusi ñiooquidΛ utuducami oodamicΛdΛ
New Testament in Tepehuan, Northern (MX:ntp:Tepehuan,
Northern)

copyright © 1981 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del Norte [ntp], Mexico

Copyright Information

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Northern

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Updates
eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Nov 2018 from source files dated 2 Sep
2018

1cd37655-9109-5b5b-ab5d-6e755e5aa421